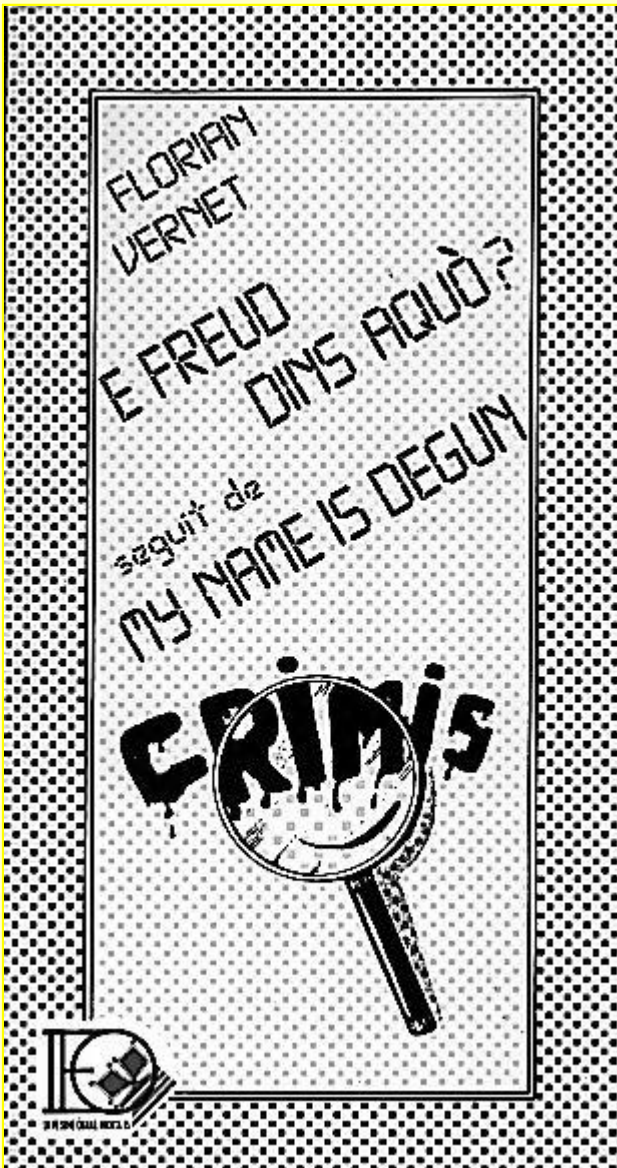

Florian Vernet

**My name
is degun**

C.I.E.L. d'Oc

*Centre International de l'Écrit
en Langue d'Oc*

3 Place Joffre, 13130 Berre L'Étang
<http://www.lpl.univ-aix.fr/ciel/>

Es uech oras passadas de quauquei minutas quora sòrti de la gara de Tolon. Ai viatjat tota la nuech, ai pas ben dormit, ò pusleu ai dormit, mai ai pas arrestat de faire de chaucha-vielhas e me senti fresc coma un espinard bolit. Per m'acabar, blineja, lo ceu es gris pissós, e pòdi pas m'empachar de me faire de marrit sang. Lei dos jorns que veni de passar a París son pas estats çò que me pensavi. Ai pas arrestat de córrer coma un caluc, ai mancat lei filmes que voliáu veire, ai pas agut lo temps per anar crompar lo compact-disc d'Armstrong que lo tròbi pas aici (la còpia d'un enregistrament de 1928, que lo conoissetz, bessai, amé West End Blues). Mai que mai, mon patron m'a gonflat coma jamai de la vida. Fau dire que Bostifar, lo director deis edicions de romans policiers e d'espionatge MASQUETA, aquò es quauqua ren. E que ieu de mon costat, siáu pas grand causa. Un negre, e pas mai. Alòrs, comprenez, entre un que se desplaça qu'en Porsche darrier crit, que pòrta que de vestits comandats a Londres, que manja que dins d'ostalariás amé de gents dau peçuc e l'autre (es a dire ieu), que viu a Pinhòlas, qu'escriu de libres a la plaça de maufatans (que de còps existon pas, d'alhors) que tòcan la moneda, qu'a de problemas d'identitat estent qu'es a mitat arabi dau costat de son paire, e un pauc pianto d'aqueu de sa maire, (e un pauc bròca per faire bòn pes), la batesta es perduda d'avança.

Totau que m'a felicitat per lei romans policiers que li ai escrich despuèi dos mes, que m'a pagat, mai pas au nivèu dei compliments, e que m'a balhat d'òbra per lei tres mes a venir. Pensavi ben de li faire passar una ideia mieuna de roman, un manuscrich, que fa longtemps que me tafura, mai ren a faire. Ren de ren. Segur, m'a pas dich de non, mai s'es adobat per faire passar avans sei projectes, e un còp de mai, me siáu fach colhonar, e ai pas ausat rebeçar. Serai forçat de lo mandar per la Pòsta ! Es aquò mai que mai que me tira socit. Devi estre masoquista, vaquí, faudrà que me fague psicanalisar, un jorn. Tot aquò per explicar que sòrti de la gara de Tolon am'una pinha d'infern, un morau profundat, e l'enveja d'anar me negar. Subretot qu'ai pas arrestat de faire aquelei marrits songes, tota la nuech, e que capiti pas a me sovenir de çò qu'ai sonjat. Sabi pasmens que l'aviá una relacion amé lo roman policier que devi escriure, e aquò, francament, es quauqua ren que m'agrada pas tròp, estent qu'es pas lo bòn biais de començar. Per m'acabar, fau pas tres pas que manqui de m'estrampalar en pausant lo pè sus una merdassa de chin. Lo pè gauche. Siáu encatanat.

Decidi, per me chanjar leis ideias, de passar veire ma maire, a Cuers. Despuèi la mòrt de mon paire (l'arabi), es anada viure en cò de ma sòrre l'ainada, qu'a tres pichòts, e qu'es ben contenta de l'aguer per ajuda a l'ostau. Es ben segur qu'es mielhs a Cuers qu'a Pinhòlas amé ieu. Lei mosisson son bravets, ma sòrre bravassa e son òme, mon conhat donc, lo José (es un espanhòu, coma marca), a despart qu'es un pauc machò, es una pasta. Ai gardat l'apartament qu'aviam, dau temps de mon paire, qu'es mòrt d'un accident dins lei minas de baucita, en manjant lo pan dei francés, entre parentèsis, coma se ditz. Perqué ? Perque m'agrada pas de chanjar, e puèi la vila vielha, la tròbi polida, e es l'endrech que l'i a lo mai de gents suportables, aici, perque fau dire que dins l'ensem, son safranats, lo monde, mai aurai l'escasença de li tornar.

Sòrti donc de la gara, amé lei colhons a rebors e davalí dins l'aparcament sosterran, per de dire de recuperar lo carri, la 4.L GTi16 V, qu'ai garada fa dos jorns. Coma de costuma me rapèli plus ont ai garçat ma trapadela e me fau faire cinquanta fes lo torn per li tombar dessús après l'i estre passat davans au mens quaranta còps. "Urosament, qu'anavas finir per te faire remarcar, vira que viraràs, amé ta troncha d'arabi en mai", es çò que me disi en me botant darrier lo volant e en fasent una preguiera perque vògue ben partir sensa rebeçar. Lo motor, per me faire mentir, esita pas ; demarri e assagi de trobar la sortida, qu'es pas ren, perque ai totjorn fach lo complexe dau Minotaure. Tant que viras fas de torns, me consòli en remarcant que siáu pas solet a me perdre dins leis invencions deis òmes blancs : avans d'encapar la sortida ne vesi au mens quatre que cercan, coma ieu, l'èr furiós ò aclapat. Un mai que mai, que se tirassa una valisa que vos disi qu'aquò, d'aquelei ainasas que vos alòngan lei braç de vint centimetres chasca cinc minutas que lei portatz. Un còp defòra, me rèsta plus qu'a enquilhar dins una tiera de banhòlas esquichadas coma d'anchòias sus lo baloard d'Estraborg, e d'esperar que lo temps passe. Meti Radiò Monte Carlò perque siáu accrò ais emissions culturalas de la matinada, e assagi de pensar a outra causa.

Finala, leis afaires se debanan pas tròp mau : meti que doàs oretas per arribar a Cuers. Lei fremas son : un, encantadas de me veire ; dos, inquietas de ma testa de desterrat ; tres, furiosas que leis ague pas prevengudas, quatre, començan de me faire la morala "la vida que menas, Akim, a trenta ans quasi, es pas possible, te faudriá pensar a te maridar un jorn e patin e cofin".

Siáu sauvat dau sermon per l'arribada de mei nebots que me sautan au còle. Coma li ai ramenat tres colhonadas, cromptadas a la gara, a París just avans la partença, fau jogar tot d'una am'elei, e aquò nos mena plan plan au dinnar. Après, es mai aisat de s'escapar, ai tot plen de trabalh que m'espera, e lo trabalh, aquò' s sacrat, emai per una bròca coma ieu. Sauti dins la 4.L GTi Turbò 16V, e fai tirar sus Pinhòlas.

Pinhòlas, lo problema, es pas la rota. La rota es polida tot plen, e en tota sason, emai quand plòu, emai quand plòu a coà d'ai e que leis eissugadors fan çò que vòlon, chascun de son caire. Lo problema es pas la rota, la vila nimai, subretot de luenh. Lo problema, es lei gents. Es un pauc coma una pèira polida qu'es au sòu, la levatz perque vos agradariá de'n faire un preissa-libres e, dessota, capita qu'es clafida de vèrmes, de babaròtas, de mila-patas, talha-cebas ò de porquets de Sant-Antòni... Urosament que siáu masoquista, e puèi, son pas toteis ansin, mai fau se i afaire. Me'n sòrti perque ai quauquei collegas, pas la crema, mai de collegas, que fau d'espeleò tant que vòli estent que son pas lei garagais que mancan que, dins l'ensem siáu a pauc près tranquille per escriure, e esperar lei miracles, que son la soleta causa que li cresi encara.

En veritat fau que vos expliqui. Fa un an d'aquò, n'aviáu lo gonfle, m'eri decidat a garçar lo camp d'aicí, a montar a París, evidentament, per i faire seriosament lo mestier d'escrivan. Me prepausavan una plaça dins un jornau, era la debuta, començavi a

preparar lei malas... E puèi, un matin, te recebi pas una letra. Dejà, que reçaupèssi una letra, ieu, era pas tament normau, mai aquesta letra aviá ges de sageu, lo papier n'era jaunàs defòra e dedins, l'escritura semblava de vermichèlis. M'era adreçada, pasmens, mon nom era marcat dessús : Akim, Pinhòlas, 1990. Ren qu'aquò. Aviáu pas finit d'estre estonat. Autre qu'estonat. La letra parlava de ieu, en provençau, mai provençau ancian. Coma compreniáu pas tot, se'n manca, rapòrt a l'escritura, anèri veire mon ancian professor, F.V, qu'es tanben un amic e qu'es chanut per lei textes vielhs. Ges de dobte, m'eri pas enganat. Aquesta letra, datada de 1650 era per ieu. Era una declaracion d'amor (çò qu'es pas mau), d'una filha (çò qu'es mielhs). Disiá que s'eriam "perduts per causa de la foliá deis òmes, mai que m'aviá cercat e retrobat, finala a travers lei laberintes complicats dau sang e temps. E qu'arribava..." Coma vos va disi. Assagèri de pensar qu'era una istòria de caluc, una galejada. Ren a faire. Totau, partèri plus e comencèri d'esperar, còtra tota logica, còtra tota rason.

Arribi a l'ostau que la plueia es en trin de tot negar, parlatz d'una chavanassa. Lo temps de sortir de la veitura, de trobar la clau, de dubrir la pòrta, siáu trempe coma una sopa. Ges de letra dins la boita. Pausi la maleta, me fau colar un banh plen de mossa, coma lei stars, e cabussi tot vestit dins la banhadoira Ansin, aurai pas a faire la bugada, serà totjorn aquò d'esparnhat coma trabalh. Fau sausseta un brave moment, puèi decidi de faire un torn, qu'ai plus ges de cigarreta, e plus grand causa a bafrar.

Intri dins lo bistrò de Bonheta qu'es a pauc pres cinc oras dau sera, dejà leis intellectuaus acostumats, son en plaça darrier sei pastís. Coma de costuma, barjacan. Aquesta fes es pas de l'OM, es pas de cuòu, es pas dau lotò, es pas de la Telé. E nani. Parlan d'una disparicion misteriosa. Una disparicion, a Pinhòlas, e misteriosa de mai, e justament per un còp que me'n vau ! Seriá bòn que foguèsse pas la darriera, me pensi, fariá de plaça. Pareisse segon lei lengas de puta, que la frema dau Farmacian, Besuquet, fa dos jorns que l'an plus vista. Son marit es anat a la Polícia mai tot lo monde dins la vila s'escacalassa. Es ben coneissut que l'apotecari Besuquet es una tapeta grand format, e que sa frema se fa de tipes sensa tròp s'escondre. Aurà trobat un especialista e se serà levada dau mitan. Lei vejaires son variats e circonstanciats dins la dòcta acampada. Leis ibronhassas se fan una pèu de rire am'aquel afaire (espero ben que sei fremas son en trin de se far metre, dau temps que s'empegan coma de mudus, coma totei lei vespres, e que bavassejan sus la palha qu'es dins lo cuòu dau vesin). De mon costat, fau lei bregas, la conariá me lascia pas tranquille cinc minutas lo temps d'arribar, me tomba sus l'esquina.

Descorat, rintri a l'ostau, mangi un crostet e un tròç de fromatge, qu'ai agut la canha de me faire a sopar (fau dire que ma sòrre e ma maire m'an fach dinnar fins qu'a n'estre blede), e puèi me meti a picar a la machina. La plueia farà sortir lei pinhencs : se vòli anar n'acampar, vau mielhs que prengui un pauc d'avança sus mon pretzfach. Ai de mau a me botar en trin, e puèi, un còp lançat, lei causas viran. Piqui coma un madur fins qu'a doàs oras dau matin que me cochi, secas. Dòrmi coma un niston. Enfin, coma un niston qu'auriá mau de dents, e mau de ventre.

Me revelhi que susi sang e aiga, amé lei tressusors, gonfle coma un perús. Parlatz d'una estomagada. Ai recomençat de sonjar e era tament terrible, l'aviá tament de sang, de violéncia e d'orror que, ara qu'ei escapat a la chaucha-vielha (la mema que dins lo trin ?), arribi plus a me sovenir de ren. Demòra que l'impression, que capiti pas a me'n desfaire.

Siáu pas tròp clar quand me lèvi. Vau faire quauquei cròmphas, a costat de l'ostau, e charri un moment amé lo vielh Ahmed, l'espicièr, que son ainat es anat a l'escòla amé ieu, fa de temps ara, puèi passi per la bolanjariá Mascalzone. Va au pas expressi, es coma aquò, son de compatriòtas, elei tanben, d'un biais. Aquí, semblariá qu'aguèsson legit lo jornau, e que ne faguèsson lo comentari. Fau dire qu'es meritat : jutjatz un pauc. An retrobat lo còrs, enfin, de morceus, de la Dòna Besuquet, a la consinha de la gara de Tolon. Es un chin que s'es plantat davans un portilhon e que s'es mes a brammar a la mòrt qu'a destapat aqueu pastís... Una dei vesinas qu'a l'èr d'estre au corrent (d'aquò dau resta d'alhors) afortís que la malurosa es estada decopada per un professionau (fa lei gestes), e una altra ajusta que sa vesina a ela l'i a dich que li avián dich que lo farmacian era au comissariat depuèi uech oras per estre interrogat."Seriá pas estonant qu'aguèsse fach lo còp, pensatz un pauc, un tipe que preferava leis òmes, lei camionaires mai que mai, am'una frema polida, eleganta coma la sieuna, çò que faudrà pas veire pasmens, dire que la pena de mòrt es estada abolida, encara urós qu'aguèsson pas d'enfants, quant de morceus avetz dich, quaranta tres, ò quaranta cinc ?".

Sòrti de la bolanjariá amé lei nervis crosats sus l'estomac, una enveja de racar coma un ostau. Esperai que degun aurà ren remarcat. Rintri au mièu après m'estre forçat a crompar lo jornau. Fotòs, testimònis, comentaris : ne voletz de sensacionau, de sanguinós, aquí n'avetz bravei gents ! Lei jornalistas se son regalats. D'un autre costat, remarcatz, lei compreni (e lei coneissi) lei jornalistas de Pinhòlas : una causa ansin chanja un pauc deis inauguracions de cagadors, dau darrièr acamp dei pescaires a la linha, e de la fotò cotidiana obligatòria dau Cònse. Ieu, per tot dire, es pas la mòrt de la Besuqueta que me tafura, encara que m'aviá ren fach e que, emai foguèsse coma era militanta de Laissatz-Lei-Viure, dau Frònt Nacionau e tot, pas una rason. Non. Çò que me tira socit es un pauc fosc : me sembla qu'aquela mòrt tragica es ligada amé lei marrits songes ; dei doàs nuechs passadas, ne siáu pas segur mai va senti confusament. Subretot, l'istòria que m'an donat a escriure comença justament ansin, amé lo cadabre d'una frema copada en morceus. D'acòrdi, la retròban pas dins una consinha, es pas frema d'un farmacian omosexuau, mai, fau ben avoar que la coïncidéncia fa chifrar. Me fa chifrar a ieu, en tot cas. Lo restant de la jornada assagi de m'ocupar per plus pensar, mai es ben malaisat, e per çò qu'es d'aquela puta de roman a l'aiga de bidet que me fau me bracar, vos pòdi dire qu'avança pas gaire.

Pèr astre una vesita tomba d'a plèc per me sortir un moment d'aquau trebolèri. Es Ariana, ma vesineta, que ven veire se l'i ai trobat, a París, un libre de poemas de Michaux, que lo cerca despuèi l'an pebre aici, de badas. Li expliqui que siáu nafrat, qu'ei pas agut lo temps de furnar dins lei librariás de la capitala. Li fa ren, un autre còp,

e, coma a un pauc de temps proficham de l'escasença per faire lei basaretas. Li prepari un tè (per l'exotisme) e començam a charrar de nòstrei temas de conversa acostumats, es a dire de musica e de literatura. Ariana es mestressa auxiliara au Collègi onte ensenha lo francés, e deu passar lo CAPES aquest an. Se siam coneissuts a la debuta de l'annada escolara, dins la soleta librariá possibla de Pinhòlas, lo Bateu Blanc e siam devenguts collegas. Li passi de libres, charram sovent e la fau rire quora li cònti coma m'adobi per escriure mei famós romans alimentaris. Me jutja pas, me considera pas coma un artista mancat, m'atissa un pauc, de còps, per rire. Es polida coma tot, seriosa e jogarela, mai, finala, sabi pas grand causa d'ela, de sa vida vòli dire. Cada fin de setmana se'n va a Marselha, (amic ? parents ?) li ai jamai demandat, avem totjorn parlat d'otra causa. De tot biais la consideri coma una pichòta sòrre.

Siam donc en trin de chimar nòstre tè en discutent au darrièr roman de Antonio Tabucchi qu'una espetarrada dau tròn de Dieu nos fa tressautar. Parlatz d'un estampèu, lei vitras ne tremòlan encara cinc minutas après. E puèi, lo silènci. Un silènci d'espera, aqueu que ven avans la descoberta dei catastròfas grandas. Enfin, lo quielar de la sirena dei pompiers que restontís. Montam jusqu'au galatàs de mon ostau, que d'aquí l'i a una polida vista sus la vila. Un pauc en defòra, dins lo quartier residenciau, sus la còla, un fum negre-negre monta dins lo ceu. De qué s'es passat ? Siam pas de corpatàs, mai de causas ansin s'ameritan la curiositat, li anam qu'es pas luenh dau mieu...

Vos cònti pas lo monde que s'es amolonat dins la carriera bordada per lei villàs, de lussi, dei borgés pinholencs : aqueu de pati ! La Polícia, lei pompiers, l'ambulància e un fuble de monde, de curiós atirat per l'estampèu, per la perspectiva dau drama. Arribi a la fin a m'entresenhar. Es una veitura qu'a sautat (d'efiech, lei pompiers son en trin d'amossar una veitura, ò puslèu çò que ne demòra, una carcassa rabinada qu'a petat coma una cogorda tròp madura). La veitura dau segond adjonch de la Comuna, PPRR, valent-a-dire, Pèire Pau Rostinhon de la Rostinhèra, (vielha familha locala, gròssei propietats, cabinet d'avocat reputat, RPR e adjonch a l'urbanisme) Pareisse que devia anar a un acamp de l'Associacion deis Ancians dei Darrierei Guerras Colonialas. Sa frema l'a vist montar dins la Mercedes, e, quand a mes lo motor en marcha, tot a petat. Lo sòrt es trufareu, la carriera que li resta li dison carriera de l'Ascension ! Racontat coma aquò, sembla simple e evident, un atentat.

Per ieu es mai complicat. Deven mai complicat. Palle coma un mòrt cerqui Ariana dins la fola, "rintri", li fau, "veirem deman dins la premsa". Me vei tant trebolat que m'acompanha, sensa pausar de questions. Deu pensar que siáu una cata banhada. Bessai, mai, camin fasènt, assagi de li explicar, çò que ieu-meme capiti pas a comprendre. Sabi pas qué ne pensa, me prendrà per un caluc, encara urós que li ague jamai parlat de la letra dau sègle XVIen. Vautreï, que començatz d'estre au fiu de l'istòria, avetz devinat, non ? Non ? Daumagi, encara que m'estona pas tament, fasetz pas pron atencion a çò que vos racòntan. Dins lo scenariò dau roman que devi escriure en plaça d'un censat romancier qu'a jamai escrich quatre mòts de sa vida e que, chasque mes, se fa un viatge en Soissa per metre a la sosta lei sòus ganhats per son negre (ieu, ten), que de mai es a

mitat arabi, dins aquest scenariò donc que siáu encargat de desvolopar e de faire tenir drech, li a un murtre, coma aquest. De qué se faire de marrit sang, non ? Subretot que me sembla que l'i a un liame (quau ?) entre leis eveniments tragics e ma chauchavielha. E qu'es lo segond cop que capita. Enfin... Ariana fa tot çò que pòu per me rasonar, puèi li fau tornar au sieu, qu'a d'òbra per l'endeman. Me lascia a mitat rassegurat.

Me meti a rodar coma un pòrc malaut dins la vila e rescòntri quauquei collegas. Tot lo monde parla plus que d'aquelei doàs mòrts violentas e misteriosas. L'i a una relacion entre lei dos crimes ? Ò es una marrana ? La Polícia, finala, a laissat partir lo Farmacian, auriá un alibí en beton. Quand sa frema es estada tuada e decopada, se trobava amé d'amics, e pas de la pedala, dau Rotary Club. Valent a dire que faudrà cercar un autre assassin. Au revenge, un fais de versions mai ò mens folcloricas començan de córrer sus l'afaire Rostinhon. Pareisse qu'an retrobat la tripalha estirada sus una platana, una camba dins la cort de l'escòla mairala qu'es a cent metres, e la testa. E la testa ? Sus la teulissa dei vesins. N'i a qu'aurián vist una agaça se passejar dins lo linde cèu pinholenc, un pareu de ropinhòlas dins lo bèc. E n'i a dejà que fan aquelei que son au corrent. "Sabetz pas, e ben seriá una istòria de fremas, que lo PPRR era puslèu pistachier sus lei bòrds e mai sus lo mitan" ; "nani, seriá puslèu politic qu'aviá pas que d'amics dins lo ròdol" ; "anem, pensatz-vos : un affaire de sòus que ne manejava a bòudre amé sei clients". D'unei se sovènon que s'es opausat en conseu municipau, e dins la prensa, a la venda d'un terren pròche de la zòna industrial, que d'òmes d'affaires japonés volián lo crompar per montar una fabrega qu'auriá botat l'aire dau país en conserva. D'autrei dison qu'es perque voliá li bastir un Gòlf, un de mai, amé un grop italian d'aquelei que cercan a plaçar son argent (un molonàs) sus la costiera e que li agrada pas tròp que lo monde mete lo nas dins seis affaires, vesetz lo biais. De tota mena, sente bravament l'escaufit, lo rostit e lo rapachinat.

Parla que parlaràs, aquò chanja pas grand causa. Mon collega (quichi un pauc, mai m'es agut arribat de jogar ais escacs am'eu) lo Comissari Crampon a de pan a la paniera ! Deu estre tre que furiós e montar sus la figuiera : pensatz un pauc, li faire una marrida maniera ansin, l'annada que deu partir a la retirada ! Dins una vila coma aquesta que se li es jamai ren passat, qu'es anesthesiada, paralisada, despuèi ma Grand la bòrnha ! *O tempora, o mores* ! Quora pensi a l'ajuda que va trobar amé seis inspectors que son cons coma de banastas, e au mau qu'auràn per sortir quauqua ren de clar dins aquela poblacion de lengas de putas, me disi qu'a interès a se faire una cura preventiva de valium.

Es pas lo tot, son pas lei petòfis que me ganharàn la crosta : assagi de retrobar un pauc de tranquillitat e de me botar au trabalh a de bòn. Fau dire qu'après la chavana, lo mistrau s'es pas levat, per un còp, per tot nos secar : lei pinhencs van se regalar, pron que fague un pauc caud, e faudrà estre lèst. E se ne tomba una altra de la mema merça, vos racònti pas la recòlta de rabassas qu'anam se faire, amé Pipa. Subretot qu'aurà tot son temps aquest an, eu, que l'an fotut defòra de la mina de baucita, amé tot plen d'autrei. Baringabaranga, butat per l'espèr dei rabassas arribi finala a clavar tres ò quatre

chaptres dau roman. Es pas famós, mai degun va se plànher. Dau mai li pensi, pasmens, dau mai me sembla que lo títol que li an chausit : “Tant se n’empòrta la raissa”, li convèn coma lei sonalhas ai pòrcs. Es verai que me pagan pas per fargar de títols, mai me faudrà ne prepausar un autre. E me faire pagar, aquesta fes.

L’endeman, se passa ren. Leis enquistas contunhan, la Polícia es sus lei dents. De rumors, ne vòs, ne vaquí. PPRR seriá estat escafat per de terroristas de l’Orient Mejan. Leis arabis de la vila se fan pichòts, dison bonjorn a tot lo monde, n’i a que se tenhon en blonds. Se racònta que lo Comissari Crampon a interrogat tot plen de monde, emai qu’a convocat un catau, Arsena Weissmuller, qu’es un banquier, perque auriá après que la victima e eu s’eran carpinhats publicament, dich de tot, agonit de sotisas, e menaçats, rapòrt ai famós terrens. Una pista ?

En tot cas, la jornada se debana sensa ren de noveu. Ges de letras dins ma boita, vesi pas Ariana que proficha dau dimècres per anar seguir de cors as Ais. Vau faire una virada dins lei castanhiers, dau costat de Camps-la Sorça, de còps que lei pinhencs serián de sortida, mai es tròp lèu encara. Fau pasmens una passejada ben agradiva dins lei còlas. Rescòntri degun e oblidi un pauc mei socits.

Lo sera la machina marcha soleta e me braqui una racion de paginas impressionanta, sensa problema, tot en escotant tota la musica de Verdi qu’ai a l’ostau. Me cochi, satisfach, lo morau requinquilhat. Avans de dormir, m’estaqui lei dos pès a la barra dau liech, asseguri lo nos am’un cadenàs, e escampi la clau de l’autre caire de la cambra... Aquò es una experiéncia que fau. Se siatz bravei, un jorn, vos farai un dessenh per vos explicar lo perquè dau coma...

D’efiech, dòrmi coma un vielh deute, ò coma un socau. Un rai de soleu que me pica sus lo nas per la fenestra entreduberta me revelha. Polida jornada ! de mon liech entendi lei coconas que possan. Tot galò e plen d’estrambòrd, preni mon envam e sauti. Quora disi que sauti, vaudriá mielhs dire que me desbauci. Parlatz d’una estomagada, ai oblidat que la velha, m’eri estacat lei pès. Me relègui l’espatla e m’escagassi lo braç en tombant. A mitat ensucat me tirassi coma pòdi, totjorn estacat a mon liech, fins qu’a l’autre bot de la cambra, per agantar la clau. Un astre qu’agui ges de vesins dessús nimai dessota. Me desliuri, preni una docha e sòrti per desjunar qu’ai ren a brostilhar dins lo frigò. Siáu un pauc rasseguat, de tota mena : es pas ieu qu’aurai tuat quauqu’un aquesta nuech, s’aquò arriba ! Lo temps es espectacular, la meteò vòli dire, perque me fau pas una minuta per m’avisar que quauqua ren de grèu deu s’estre debanat dins la nuech : l’i a que de veire lei gents agromelits, la testa que fan, per comprendre que lei causas an mau virat, tornar mai.

Fau dire qu’aquest de còp, a fach fòrt, l’assassin. Imaginatz un pauc...

“Es nuech. Siam dins la zòna industrialala de Pinhòlas. Ges de luna. Sus fons negre se

destacan lei siloetas mai negras dei calaberts e dei bastiments industriaus. Vaquí la fabrega que se li astica lei castanhas, l'entrepresa que produsís lei margues de tapeta per esquichar lei moscas, aquela que reciucla lei preservatius reformatos. Lo silenci es impressionant, pòst-modèrne. Subran de fares que traucan l'escur. Una veitura, una BMW dei gròssei, se tanca davans lo portau de l'entrepresa Gandòlfi. La mai granda, la mai importanta ; la mai prestigiosa de la vila, ara. Emplega au mens vint-e-quatre personas e fabrica de conservas de ratatolha, famosas dins tota l'Euròpa. Un pareu d'ombras davala de la veitura. Un òme e una frema. Intra dins lo bastiment que s'esclaira dau dedins. L'òme fa vesitar leis installacions flume nòvas que ven de se pagar e que li permetràn de garçar a la pòrta la mitat deis emplegats que li suçan lo sang. Se passeja, fièr de mostrar lei cadenas per metre en boitas, e lo floron de l'afaire, una pinhata giganta que se li prepara dedins doàs tonas de ratatolha cada mieja ora ! La frema, plena d'admiracion, pausa sa testa blonda sus l'espata vigorosa e virila dau cap d'entrepresa.

Una minuta d'eternitat, li a plus ren qu'un pareu urós. Mai lo drama espeta, brutau, despietadós, horrible. Una siloeta armada d'un fusiú a luneta provesit d'un silenciós apareisse darrièr un molon de caissas entrepausadas, visa, tira, dos, tres, quatre còps. Lei dos còrs embraçats se desbauçan e tomban un sus l'autre, coma de flors sagatadas, units dins la mòrt coma l'eran, un momenton avans, dins la vida e l'amor. Lo criminau s'apròcha, cauta cauta. De sei mans gantadas chaspa, metodic e frei, lei dos cadabres encara cauds e trefolits. Pren quauqua ren dins la pòcha dau veston de Gandòlfi e lo forra dins la pòcha de sei braias. Puèi tirassa lei cadabres jusqu'a la pinhata. Va pas faire una causa ansin ? Si. Après l'un l'autre lei carreja sus la passarella que fa lo torn de la granda marmita e lei fa cabussar dedins. Son òrre forfach perpetrat (deu estre un familhier) monta au pòste de comanda. Quicha sus quauquei botons e la fabrega se mete en brande. Merenjanas, pebrons, cebas, pomas d'amor, cogordetas, e tot l'adobum cuebron lei dos cadabres. La pinhata tombala comença de caufar e vint minutas après lei promierei boitas venon s'alinhari sus lei cadenas. Manca plus qu'a li empegar leis etiquetas. Detz minutas encor, la man gantada de negre tòrna quichar lo boton principau. La cadena s'arresta. Lo lume s'amòssa, l'i a plus degun.

Li teni plus, siáu en trin de venir jòbi : aqueu texte (ò a pauc près) que sortirà dins lo jornau de deman, fargat per un jornalista inspirat a partir dei promiers elements de l'enquista, es ieu que l'ai escrich ! La velha. Quora disi escrich, faudriá qu'ajustèssi, quasiment. A despart dei noms dei personas qu'an ren a veire, de la fabrega que dins mon istòria a ieu era de dòba, de la veitura qu'era una Bentley, de la frema qu'era bruna, es tot parier. Vos racònti pas, me senti virar serò positiu ! Rintri lèu fach a l'ostau, preni lei dos darrièrs fulhets qu'ai escrich e, sensa calcular mai, lei garci au fuec : es pas lo moment de far d'alònguis. Après calculi. Chasque còp qu'escrivi un episòdi dau roman que m'an comandat, aquel episòdi se debana, lo jorn d'après, dins la realitat pinholenca, amé de variantas menoras. Mai lei crimes son pariers, a quauquei detalhs, l'i a que l'identitat dei victimas, e dau criminau ò dei criminaus que coneissèssi pas. E coneissi pas nimai lei mobiles, estent que, en generau, espèri totjorn la fin per me n'entrevar.

Aquela de bicicleta ! E se la Polícia tombava sus aqueu roman, seriáu polit ; non ? Qué faire ? Arrestar d'escriure ? Me siáu engatjat. Anar a la Polícia ? Me prendràn per un madur, ò per lo copable. Aqueu de pati ! Vòli assajar, pasmens de telefonar a Bostifar per li explicar. Per aquò, anarai dins una cabina publica, en cas...

Dins la vila comprenez que lei causas ne son a venir interessantas, e s'eri pas personalament concernit, seriá l'escasença de passar un bòn moment. N'i a que se sènton visats. Començan de renar còtra la Polícia que fa ren per aparar leis onesteis gents : parlan de montar una Milícia d'unei qu'an dejà l'experiéncia de sei parents per aquò. Un que fa fortuna es lo vendeire de sarralhas sofisticadas : s'aqueu trin dura una setmana de mai, poirà prendre la retirada. Lei jornalistas locaux, elei, se senton plus pissar ; quauquei comercçants nimai, qu'an imaginat qu'anavan faire d'affaires amé lo torisme acostumat dins aqueleis escasenças. S'enganan totei, de segur. Deman arribaràn lei jornalistas de París, aquelei de la Télé nacionala, e de comercçants ben mai avisats que son dejà en rota, amé de pin's sus "Pinhòlas ciutat mortala" plen sei camions.

Dins la serada per finir, n'apreni una que me plega a de bòn. l'identitat de la frema qu'era amé Gandòlfi. Era pas la sieuna, de frema. Dòna Gandòlfi se tròba despuèi una setmana dins una clinica de Marselha per son lifting n°4. La victima es la mestressa dau Tapie pinholenc, Vanèssa (en realitat, li dison Martina, mai Vanessa fa ben mielhs) Torchenave, una dei filhas lei mai polidas de la vila. Dei mai colhonas tanben, pecaire, maugrat una carrossariá de promiera borra. Figurat-vos que ne sabi quauqua ren, que siam restats sièis mes ensems, vira-torna e l'un dins l'autre, dins un temps qu'ela pensava (e que pensavi ieu tanben, bessai) que vendriáu un escrivan famós e que li agradava de jogar a la bela e la bèstia amé ieu. A Marilyn e A. Miller. Comprenez qu'un detalh ansin risca de pas arranjar meis affaires de tròp, se la Polícia a dos dets de frònt ? E pòdi comptar, per me talhar un veston, amé la marrida reputacion qu'es la mieuna (qu'es pas meritada, malurosament, va confessi) e sus lei basaretas e autrei marridei lengas que son de tala qualitat, aici, que me demandi coma avem jamai pensat a leis exportar. "Marcamau se passeja," Akim, "es pas lo moment de desconar". Siáu segur d'una causa, totafes, es pas ieu qu'ai trucidat lei victimas, dins una crisi de somnambulisme.

Çò qu'es totjorn possible, filosoficament, es qu'aquelei crimes siegan l'òbra d'una projeccion de ma volontat, mai es puslèu una question teorica que practica. Li a un mistèri aquí, ò una coïncidècia. De tot biais, veirem ben çò que va seguir, estent que dins mon programa de redaccion, normalament, ai plus grand monde a tuar d'aquí a la fin de mon roman, quatre ò cinc personas pas mai. Decidi que contunharai de m'estacar dins lo liech, qu'es un bòn recati, la nuech venenta.

Lo sera, a la télé, passan una emission polida sus la vila. Es tament ben facha qu'es impossible de reconéisser l'endrech. Cocanha, an agut la bòna ideia d'entrevistar lo Cònse, environat, coma de costuma per lei tamborinaires, lei gardians e lei majoretas. S'adòba amé son èr con, per sortir de sa pòcha un discors electorau totei direccions. A

talament de frònt que lei jornalistas, estabosits, ne restan secats. A despart d'aquò caga sus la testa dau paure Comissari Crampon, e anóncia que gràcia a sei relacions e a seis intervencions a París a obtengut la nominacion excepcionala d'un tenòr de la Polícia Nacionala, l'infalible, lo mediatic Comissari Grasset que, desenant, bailejarà l'enquista. Mancava plus qu'aqueu. L'invasion contunha, putan de gòï ! Es plus possible de s'entrechaplà tranquil·les au país !

Just après leis informacions, vau faire un torn per la vila. En sortent tombi sus Ariana, que rintrava au sieu. Se fasem un pauc de charradissa. Tròbi qu'a pas lo morau, e la vesi tristoneta : trabalha tròp, es tròp seriosa aquela pichona. Li prepausi d'anar au cinemà que per un còp balhan quauqua ren de ben. Esita un moment que deman li faudrà estre en fòrma en classa, puèi se decida, "mai laissi-me un moment per me preparar". Dau temps que se fa bela (se fa encara, aquò, per anar au cinemà ?) me convidà au sieu. Me laissa davans un oisquí, am'un disque de Schubert que n'es caluga, coma ieu. Es lesta dins un virat d'uelh fau dire que per se faire bela a besonh de ren. Partem per lo cinemà e arribam tròp lèu, se chausissem una plaça au mitan dei sèt personas qu'an bravat lo desert pinholenc d'après uech oras, e abandonat la telé per veire "Dança amé lei lops". Siam bòn public totei dos e vivem l'accion coma de mossis. La senti tremolar de còps a costat. Totara ne rirem, mai per lo moment siam plus a Pinhòlas. D'escondons l'agachi. Qué daumagi qu'una filha brava, intelligente coma aquesta pòsque pas tombar amorosa d'un tipe coma ieu ! Encara qu'es bessai un astre, per ela, d'un autre costat... Lo filme s'acaba, se siam regalats, avem oblidat un moment nòstrei tèdis a cadun. Rintram a l'ostau dins la nuech serena e innocent, amé de ponhada d'estelas que semblan cracinejar dins lo velós negre, adaut, entre lei teulissas : farà mistrau deman. La laissi davans sa pòrta. Un poton amistós e desapareisse. Dins la carriera vuela tot d'una, doni d'èr a una treva ò un santibèlli. Retòrni solet, tranquille, am'una musiqueta languissosa au dintre, e que fau ren per l'empachar de ressonar, luench.

Me cochi am'un libre de Butten sus lo ventre, e lei pès sonhosament estacats... Per ma santat morala. De tot biais, ai ren escrich encuèi, riscam ren, bravei gents !

L'endeman es un jorn ben triste. Entèrran Gandòlfi, que francament, me'n foti, e la paura Vanessà (Martina !). Lo fuble de monde que seguís la caissa, es pas de creire, e vos pòdi dire que ne coneissi pas lo quart de la mitat. La familha es aclapada, coma se deu. De mon costat, me fau discrèt. Dins lo cortègi me retròbi a costat de F.V. Es aquí perque la paura Martina es estada escolana sieuna, dins lo temps, coma ieu d'alhors. E puèi seguís totei leis enterraments que se fan dins la vila, (una tissa, una venjança ? l'ai jamai sachut). "Es pas possible, me fa, una filha tant viva, finir dins de boitas de ratatolha, l'i a qu'aicí qu'una causa ansin se pòsque vèire. Tot un simbèu, non ?" L'enterrament es una pietat, ne tòrni trebolat e furiós. Leis autrei de victimas finala, se meritavan pas aquò, bessai, mai eran de cataus, fasián pas partida de ma familha, vòli dire d'aquelei que se prenon lo mai sovent còps de pès dins lo cuòu, lei "losers" coma dison amé son accent arabigò-pinholenc mei fraires arabis dei vielhs quartiers.

A despart d'aquò l'enterrament es estat l'escasença de veire la testa dau Comissari Grasset que ven porgir l'intelligéncia parisenca (la sieuna), ais ensucats de província (nautrei). Lo tipe se pren per quauqu'un, dire qu'es clafit de cròia e content d'estre eu es ren, fau lo veire. Es seguit per tota un fuble de cortisans, e s'es amenat son sponsòr, son conseilhier en comunicacion, son conseilhier en imatge, sei dos secretaris, e son fotografe. Aquò es moderne, lei pinholencs badan coma de muscles : esperan un miracle.

Darrier, abandonat de totei, lo Comissari Crampon fa pena. Me sarri d'eu e me fa un sorrire complici e pietadós. "*Sic transit*", me ditz, mitat figa mitat rasin. Quora lo cortegi s'esparpalha, se retrobam ensems. Lo convidi a beure un còp, s'a pas paur de faire bavassar lo monde. Se'n fote, e, per estre oneste, fau dire que se n'es totjorn fotut. Pren lei causas amé filosofiá, mai senti ben que l'espectacle de la conariá satisfacha de l'un, e aqueu de l'ensucatge monumentau deis autrei lo gonfla encar mai que l'ingratitude. Chimam un còp après l'autre, parlam de patin patan pas ren, me demanda coma marcha lo trabalh, descuebri estonat qu'es un legeire (per procuracion). Se'n chimam quauqueis uns de mai, partits ansin, anam s'empegar a de bòn. Me carpinha, paternau, que me degalhi en escrivent de colhonadas e siáu ben forçat de confessar que lo besonh de mastegar es un alibí, "siáu un fenhantàs, Comissari, es genetic !". Coma la testa me vira, parti sus lei confidéncias e li cònti per lo menut mei problemas de creacion... A un Comissari ! Se quitam am'una ganarra de promiera division, collegas coma tot.

Arribi davans la pòrta de l'ostau, pas tròp flume per descobrir que quauqu'un es en trin de m'esperar manifestament. Fau dire que me siáu agantat una brava cigala, e que meti un moment a me rendre còmpte. Lo quauqu'un es una quauqu'una, una filha espectaculara, rossa-rossa, vestida de verd t'espèri, polida (lo genre incendiari) a te faire tombar lo cuèu. Es davans ma pòrta, amé tres ò quatre sacas, e m'espera... A ieu ! D'alhors me coneisse, me saluda e m'explica que li dison Carina Dupont, qu'es jornalista a Liberacion, e que m'es mandada per mon vielh collega Artús Tronchalèu, que trabalha am'ela. Li a dich que poiariáu la lotjar sensa problema dau temps de son estanci a Pinhòlas. Qué voletz faire ? Imagini un moment la testa de l'Artús quand m'a mandat aquesta bomba a retardament per braguetas en panna. Li dirai quauqua ren lo còp que lo retrobarai. Pasmens, pòdi pas estre grossier e puèi nautreis, arabis, emai arabis a mitat, siam pas espitaliers que de la lenga. La fau intrar. Sembla ravida, encantada, de l'aventura : diriatz qu'es en plen exotisme. Arresta pas de charrar e, francament, siáu pas en estat de seguir, encar mens de respòndre. De segur, arriba per l'enquista, e per ela, es un pauc un viatge en cò deis zolós. M'avisi, ren que de l'ausir e sensa aguer la fòrça de rebecar, que seis articles son dejà lests, que s'es facha una ideia dins lo trin, e que serà pas la pena d'assajar de li mostrar la realitat pinholenca tala coma es, dins sa fatala complexitat e dins son incurabla colhonariá. Serà aquò d'esparnhat. Seis articles li perdràn ren. De tota mena, se donavan un resson vertadier de la realitat d'aicí, degun la creiriá, e lei legeires d'aquí nimai !

L'installi dins una cambra, li fau a sopar amé de restas, e me retama lo frigò. Encara

una que trompa son monde : es fina coma una baneta, levat dau costat de L'adrech e de l'ubac, e am'aquò, vau mielhs la cargar que la remplir. Es pas çò qu'ai vougut dire exactament, mai la monina me fa desaparlar, ò, bessai, es la preséncia d'aqueu buta-au-pecat que ven de me tombar sus la codena.

Finissi per l'abandonar amé lei jornaus dei darrièrs jorns, qu'ai conservat, e vau m'empalhar, crebat... Crèsi que sòngi. Siáu segur que sòngi, mai vau mielhs que racònti pas de qué. En tot cas siáu en plen pantalh qu'entendi picar a la pòrta e que me destressoni. Me lèvi, me desparpeli, sòrti de ma chambra encara ensucat : la Carina m'espèra, tota vestida, l'aparelh de fotò au còle : "Acompanhatz-me, ven de se passar quauqua ren, leis avetz pas ausit lei pompiers ? Fa una ora qu'arresta pas !". E ben, de qué respòndre a aquò ?

Cargui lei braias e un caban e zo. La mitat de la vila es defòra, per dire de pas mancar l'eveniment. Un ostalàs de mestre, sus la rara de la vila vieilha, qu'es en trin de cramar. L'ostau de la familha Lestorbit de la Còsta Plena. Semblariá que li aguèsse de victimas Estonant, non ? Ieu m'estoni plus, me contenti de seguir, fatalista, en esperant de me revelhar un brave còp e de sortir d'aqueu pati que li trepegi dedins despuèi mon retorn de París. A l'entorn de l'ostau dei Lestorbit (de la Còsta Plena), la fola acostumada, tombada dau liech, en pijamàs, en rauba de chambra leis uelhs fòra la testa. Lei pompiers que s'afanan, e la Polícia, vesiblement, ostensiblement presenta, Crampon dins l'ombra augusta e tutelària de Grasset que se pavana, amé seis èrs de Neron administratiu. Resti plantat una gròssa mieja-ora, a escotar lei comentaris de la vox populi. Lei causas s'amelhoran pas, va fau dire francament, e quauqua ren va petar s'aquela tiera de crimes demòra sensa explica, sensa copables. En meme temps que lo Cònse, que ven perseguir sa campanha electorala, arriba sus lo teatre deis operacions, vaquí Carina que se'n tòrna, ais anges. A obtengut, en cinc minutas la promessa d'una entrevista amé :

1. Lo Comissari Grasset,
2. L'inspector Moissau,
3. Una dei victimas (lo fiu, que s'es escapat de l'incendi).
4. Lo capitani dei pompiers,
5. Claudi Barsòtti, dau jornau "Mesclum",
6. Lo Cònse,
7. Lo Capelan,
8. E-çò-autre... qu'escoti plus.

Es fiera coma un fifre nòu. Se tròba "professionala" tot plen : en realitat a que de vos metre sota nas son pitre, descoletat a vos balhar lo lorditge, per vos faire petar lei plombs. Per aquò òc, qu'a de meriti, segur. Tot en retornant a l'ostau, me fa l'entrevista a ieu e assagi de l'assabentar dau mielhs que pòdi. Deu pas estre completament bedigassa perque compren que, de temps en temps, me garci d'ela, e a lo bòn gost de pas se fachar. E puèi, siáu un informator indispensable. La victima aquesta fes es la vieilha barona

Angela Lestorbit de la Còsta Plena. Fa cent ans de dimenches qu'es paralisada dins un liech. Coma a començat de se poirir tota viva, son estats forçats d'installar dins sa cambra un aparelh de refrigeracion que manten una temperatura pròche dau zerò. La familha passa lo carcan am'aquela marrida pèu que vòu pas devesar la pega, que s'arrapa, e que contunha de decidir de tot dins l'ostau... En luòga de fabricar de frei, l'aparelh s'es botat tot d'una a caufar. Caufa que caufaràs, a garçat lo fuec a l'ostau. La vielha es rostida, incinerada quasi, e d'un pauc mai li passavan totei, dins l'incendi.

Criminau, l'incendi, cu ne dobtariá, ara ?

Leis premiers elements de l'enquista son clars : quauqu'un a inversat lei fichas electricas dau sistema de refrigeracion de la Barona, quauqu'un qu'aviá interès a çò qu'anèsse fumar lei maugas. Per lei pinholencs informats, lei suspects numèro un pòdon estre que sei enfants : fa vint ans qu'esperan que la mòmia plegue botiga e qu'aquela sartan vòu ren sàcher. Au contrari arresta pas de leis emmerdar : es pièger qu'un adjutant e regenta tot dins la familha.

Soletament, vaquí, lei suspects, valent a dire lo fiu de la Barona e sa bela-filha an mancat rostir dins l'incendi, e li son pas passats que per miracle. Lo fiu es un pauc rabinat, sa frema es a l'espitau, qu'era mai grèu. Era dejà pron maigra, deu semblar un estòcafich...

Rintram se cochar, amé la Carina que peta la fòrma e qu'es plena d'estrambòrd. Tament qu'arriba pas a dormir, e, au moment que comenci a cabussar dins lo sòmi, pica a ma pòrta. S'assetta sus ma palhassa e recomença de me pausar de questions sus leis afaires dei jorns precedents. Respòndi coma pòdi, coma sabi. Es a mitat cochada sus mon liech. Una ideia me traversa la testa, mai de còps seriá pas aquí per ? Ai pas lo temps de calcular la respònsa. Es completament cochada sus mon liech, sus ieu vòli dire, e me murmura a l'aurelha : "lo viatge e leis eveniments m'an estressada, se jogaviam un pauc au cirque ?". Ieu siáu pas còtra, mai me demandi s'es pas un pauc temerari. Enfin. Jogam. Ai cacalaus emmascats, per exemple, au merguez ben pebrat, au pan banhat, e a la cata cauda, que son d'especialitats que coneissi pron. Après, deven mai complicat, perque lei noms son en anglés urosament, lei juecs son vielhs coma lei camins e me'n sòrti a braias netas, çò qu'es un biais de parlar. Finala, l'i a tot plen de prejudjats sus lei rossas, e confessi qu'ai agut tort de pas assajar avans. Finissem per s'endormir, pasmens. E sòngi pas. Vos juri que sòngi a ren, ni a degun.

Quora me lèvi es quasiment miegjorn : ai lei cambas de caçòla e me sembla flotejar dins l'apartament, a mitat "stone", qué. Carina li es plus. A desjunat, a vujat lo frigò e m'a laissat la terralha, am'un pichòt mòt : "Fenhentàs d'arabi, m'envau faire meis entrevistas, assaja de t'assabentar de ton costat, Li a plus ren a bafra !". Vaquí. Avetz quauqua ren a ajustar, vautrei ? Ieu non, siáu sec, e la mauparada a degut decidir de plus me lachar.

Ai un pauc la pinha mai aquò m'empacha pas de prendre la veitura e d'anar faire de cròmphas, seriosas, au supermercat. Dins la vila, es l'invasion De jornalistas n'i a d'en pertot, la telé es ai quatre cantons de la ciutat, e un charter de japonés ven tot just de desbarcar. Cròmphi lei jornaus. Pinhòlas fa lei titres gròs dins lo Financial Time, Newsweek, El Moudjahid la premsa Springler, l'Osservatore Romano e lei Darrierei nòvas de Cabassa. Fulheti tot aquò, tot : en preparant lo repais : fau simple e pas complicat : un coscós per vint personas ! E oblidi pas l'arissà ! Veirem ben. Siáu a metre taula que Carina se presenta, excitada coma un pesòu dins la forradura d'un ors : n'a de causas emai de causas a contar. L'odor dau coscós l'arresta pasmens : ai pas lo temps de me revirar qu'es assetada e que me porgís lo sieton... per que la sèrve ! D'alhors, es preissada, a tot plen d'entrevistas a faire dins la tantossada e vòu pas estre tardiera. Lo Sotaprefècte li a acordat una entrevista per quatre oras, e tanben lo Provisor dau licèu, lo responsable dei Pompas funebras, aqueu d'Amnesty Internacionau, e patin e cofin. Aurián degut la convidar a sopar. N'i a qu'un qu'a pas vougut, lo Director de l'Espitau, mai l'a pas rescontrat, l'a agut qu'au telefòne. Compreni tot ! A despart d'aquò a agut lei confidèncias dau Comissari Grasset, un òme "interessant", que ditz, aquela nècia. Lo grand Liamier, lo Sherlock de la P. J., pensa que tot aquò es un afaire politic. Lei sospècts evidents, aquelei qu'aurián un mobile, an totei d'alibís. E chanuts, de mai. Lei victimas son totei de notables, e donc, quauqu'un, ò puslèu un grop decidat, es en trin de metre en òbra sus Pinhòlas un projecte destinat a sapar lei basis de la societat liberala avançada. D'alhors, an arrestat de matin quauqueis uns dei dangeirós terroristas. Carina me cita una tieria de noms e manqui tombar de cuòu. Pipa, Miquèu, Ziza ! Arrestats. Copables ! Elei ! "Es fòle, aqueu Grasset, son pas capables de tuar una mosca a còps de figas ! an pas pron de testa ! son tròp brancacis ! son que tres paurei broccassas que fan sausseta dins un pantalh utopic babacool despuèi 68 ! Tuban d'erba (ecologica), d'acòrdi, son vegetarians un jorn, macròbiotiques l'endemàn, vivon en comunitat a tres (e quatre chins), mai jogar ai Brigadas Rojas Pinholencas, fau pas desconejar."

E ben non, semblariá que la Polícia a trobat de papiers dins sa tuta, que fan la pròva qu'an de liames a l'estrangier, mai que mai una revista que se ditz "Volem viure au país". Serian en ligason amé un moviment internacionau alternatiu, revolucionari e misteriós, lo M.O.U, *Moviment Ondulatòri Unificat* ; la pista seriá mai que seriosa per destapar un complòt quasiment planetari. Ne'n siáu secat. Arribi plus a faire passar lo coscós. Quora Carina m'explica lo contengut de l'article qu'a mandat a son jornau, monti sus la figuiera, li teni plus. Li disi de tot. Es espantada mai compren pas. De tot biais un parisenc a jamai ren comprés, alòrs, un jornalista... e remarcatz qu'ai pas dich una jornalista. Li conselhi, avans d'amolonar le colhonadas de veire lo Barsòtti que li explicarà que lei nistons naisson plus dins lei caulets e que fau pas confondre lo monde d'aicí amé l'imatge que se'n pòu trobar en cò de Pagnol, Audouard que, d'alhors, an jamai pretendut qu'eriam coma sei personatges de romans... Parte donc la Carina, un pauc fachada sembla. Ai comés l'error de pas la badar per sei qualitats intellectualas, ai l'impression que me la farà pagar. Me'n foti : Allah es grand e l'avenidor nos escapa. De mon costat me boti a mon famós roman alimentari. Coma siáu encanhat e mau content, arribi a trabalhar am'eficacitat fins qu'a sièis oras que sòrti un pauc per estirar lei

cambas e veire lei collegas dau barri.

Passi un moment amé lei mossis que jògan ai bilhas au mitan de la carriera, ajudi la vielha Margarida a montar a son quatren lei cròmphas de la setmana e siáu ben forçat de beure un còp de son vin d'arangi. S'es enganada e devi m'empassar sensa mutar ni plegar lei parpelas un gòto rasibus de vinaigre. Ne metrai plus de vint ans dins l'ensalada, serà totjorn aquò d'esparnhat. En sortent crosi Ariana que me fa un pichòt signe e que tira camin sensa s'arrestar. Òu, brave monde, de qué li arriba... Esiti un moment, me demandi çò que la pren, e puèi renonci. E regrèti, en meme temps : rintri maucorat, e just Carina me telefòna que rintrarà pas sopar, qu'a tot plen de causas a faire, e que l'an convidada, lei cataus que menan l'enquista. Li soveti una bòna serada, aimable coma tot, me preni leis òbras completas de Bukowski e me fau una serada culturala de consolacion. Çò que capitarà deman, me'n cagui, e, de tot biais, va sabi dejà, a pauc près.

Sabi pas a quant d'ora Carina es rintrada, l'ai pas ausida de tot biais. En tot cas me revelhi qu'es sèt oras petantas : me prepari una biaça e me'n vau faire una virada per lo campestre. Li laissi pasmens un mòt de reconciliacion, sus lo frigò, que coma aquò risca pas de lo mancar. Me passegi un moment dins lei bòscs e finissi per tombar sus tres ò quatre ròdols que son pas estats vesitats : dins una miejoreta ne fau un cargament de fronzis, e de coconas que fan badar. Me meti au soleu e desjuni, content coma un limbert. A onze oras siáu tornat a l'ostau e prepari un festin de pinhencs, e de pastas a la bolonhesa, en cas. Ai laissat un mòt sota la pòrta d'Ariana per la convidar. Es un test : veirem ben s'es fachada, me sembla que m'a agut dich que lei pinhencs, lei manjariá sus la testa d'un rascós.

A miegjorn arriba, un pauc crispada, vouldriá me dire qu'a pas lo temps, que va desrenjar mai li expliqui que non : la Carina es jornalista, qu'un collega de París m'a demandat de la lotjar, e que patin e que cofin. A l'èr de prendre aquò fòrça ben, me serai fach d'ideias. Ò alòrs, menti mielhs qu'un desrabaire de dents. Finissem de metre taula, tot en charrant e siam per passar a taula que Miss Prensa desbarca. Marca lo còp en vesent Ariana, mai a tament de causas a contar qu'aquò passa lisc. Urosament, entre parentèsis, qu'ai preparat un fais de pastas, perque per lei pinhencs, es pas fòrta. Tot en mastegant nos en apren de pebradas e de saladas. Figuratz-vos que dins la nuech li a agut tres crimes de mai. Que la Polícia es desbordada, l'espitau plen de monde que fan de crisis de nèrvis ò de petarufa. Que lo Sota-Prefecte (es una confidèncial) auriá meme envisatjat de demandar lo secors de la tropa per manténer l'òrdre public republican, e que lei cataus ne son a constituïr una Milícia privada, amé l'ajuda d'un elegit qu'a de relacions dins lo mitan tolonenc e marselhés. N'i a que parlarián de desertar la vila ! Cocanha ! Leis autrei respiraràn mielhs. Mai ravit que ieu, n'i a ges, es lo moment de la venjança : "E lei tres complotaires, lei tres dangeirós terroristas dau M.O.U, leis an tuat despuèi la preson, aquelei tres victimas ?". Carina es ben forçada d'avoar qu'es impossible, pasmens a de mau a admetre que la veritat oficiala siegue pas la bòna. Entre lo fromatge e lei rasins, nos mete au corrent deis eveniments de la nuech. L'òrror.

Majuscula. Podetz va creire.

A se demandar coma lei causas van finir. Ieu me'n dobti, mai disi plus ren, me siáu promés de plus piutar. Tot còmpte fach ai ma consciéncia per ieu, ai ren fach, li pòdi ren se la realitat se bota a copiar un libre que siáu en trin d'escriure, e que l'intriga, lo canavàs, d'alhors, es pas ieu que leis ai chausits. En tot cas, après aquelei tres mòrts n'ai plus ges a liquidar dins lo plan de mon roman : lo marrit sònge deuriá s'acabar. A la Polícia de far son pretz-fach. Per çò qu'es dei tres victimas, l'i a quauqua ren que me tafura : anatz lèu comprendre perqué, au mens lei mai biaissuts entre vautrei. Lo premier de defuntat es Steve (e òc, sei parents son de pès negres qu'an capitat dins lei banhòlas d'ocasion e que se son americanizats, estent que fa mai distinguit) Lopez. Es l'un dei Play Boy de la Jet Society pinholenca : lo tipe que l'estiu fa de bateu a Sant Tropès, l'ivèrn d'esquilh a Isòla, lo restant de tennis, de gòlf e de rallyes. A sovent sa fotò dins lo jornau, pas tant coma Cònse pasmens, e lei filhas (d'unei au mens) fan tot per estre vistas am'eu. Una mena de certificat de garantiá. Quauqu'un auriá traficant lei frens de sa Lancia integrala e s'es espoutit còtra una tiera de platanas qu'auràn pas besonh de podar de cinc ans. Dison que Cesar auriá telefonat per que li reservèsson la banhòla.

Lo segond es un paure bogre d'ibronhassa que se sòna Figueta, un tipe qu'es un pauc braconier e que fa de pichons trabalhs dins tot lo relarg. L'an trobat mòrt, estirassat dins la bauca, sus la riba de la rota de Garèut : quauqu'un li a torçut lo còle, coma a un polet, proprament.

Lo darrier, es un autre pareu de braias : Florimond Craquenbòsc, l'erudit pinholenc number one. Lo sabentàs locau incontornable, lo felibre patentat, la memoriá viva de la ciutat, valent a dire sa consciéncia, son eime, son alibí. Una perda mai greva que l'incendi de la Biblioteca d'Alexandria ò la fin de l'emission dau Juec dei Mila francs. Un òme dau tot remirable : monarchista legitimista e integrista catolic. Es mòrt d'una overdòsi dins son ostau. Segon lei premierei constatacions, un criminau viciós auriá empegat d'eroïna pura sus lei films porcàs qu'aviá costuma de se passar, cada serada. Amé la calor de l'aparelh, la dròga s'es esvaporada, e lo paure òme n'a petat. Aquest còp, es ben la fin ! La Polícia saup plus qué dire. Un còp de mai, per lei mobiles e leis indicis vai-te'n cercar Molinari !

Lei victimas avián ges d'enemics coneissuts. Semblariá donc qu'un criminau completament caluc menacèsse la securitat dei pinholencs, de totei le pinholencs, e plus soletament aquela dei notables. Se compren que dins la vila, li ague una polida bolegadissa. Un brave pati, diriáu. Çò pièger, es qu'an pas l'ombra de l'ideia d'un sopçon de cu poiriá ben estre aquel assassin inagantable e pervers. E que lo temps preissa.

Finissem de manjar, lei doàs fremas parton a son trabalh, son bravas, me laissan la terralha. Ariana s'excusa e li disi de pas se'n faire, que li en gardi per sera, s'aquò la tafura de tròp. Aquò la fa rire, ditz pas de non : anem, siam reconciliats. Carina, ela, es

dejà luench. Fau donc lo grilhet de l'ostau pendent una orada, puèi decidi d'anar faire un torn, avans de me botar a la machina.

Viri un moment e siáu per rintrar que, en passant pròche de la gleisa, rescòntri lo Comissari Crampon que sembla landar. Lo saludi e li demandi se ven de metre un ciri a sant Antòni, que, finala, aurián besonh d'un pauc d'ajuda celesta, dins aquela istòria. Respònde pas a ma galejada, li a quauqua ren que lo tafura a de bòn. S'assetam sus un banc que li a, sus la placeta tranquilla, sota lei platanas. "Es un affaire de madur", me ven, "li a chasque còp quauqu'un qu'a un interès evident a te crebar leis uèlhs dins chasque crime, chasque còp a alibí, tament imparable, tament perfiech qu'aquò me sembla tròp beu, pas normau". "Voletz dire que seriam davans una machinacion ? Pensatz encara a la pista dei terroristas dau M.O.U ?". "Segur que nani, son de bròcas e li son per ren, es clar, mon collega Monsur Cròia serà forçat de lei lachar : lei gardan ren que per ocupar lei gents, mai tot aquel affaire pareisse engimbrat coma un mecanò. Faudrà trobar lo liame, un indici, una pròva. Ai l'impression que ai tot aquò sota lo nas, aquí davans, e que capiti pas a lo veire". "Òu, Comissari, anatz pas dire que li siáu per quauqua ren tot aquò perque vos ai fach fisança e que vos ai contat qu'escrivíau un roman que la realitat se bota a ne faire de fotocòpias ?". "Cu saup, Akim, cu saup, l'i a de moments qu'ai l'impression de niflar quauqua ren : sai pas perqué, diriatz que siás mesclat a aquela istòria A prepaus, l'as finit aqueu roman ?".

Finit-finit, nani, mai la tiera dei mòrts violentas es acabada, ela ; ne siáu au desnosador : resta plus qu'a desenmascar lo copable. Mon problema, coma lo vòstre, es que me lo fau trobar ! Ne siam au meme plan, es aquò qu'avem en comun. De tot biais, mon racònte es quasi acabat : lo criminau deviá tuar pendent sièis jorns, e se repausar lo seten, lo temps d'estre descobert". "Valent a dire que, se lei crimes s'arrestan, faudrà que te demandi d'explicas, non ?" Lo Comissari se leva sus aquelei paraulas e se'n va, totjorn preocupat. De qu'aurà vougut dire ? Me sopçonariá pas un pauc dins lo fons ?

Retòrni a l'ostau. Carina a passat, m'a laissat un mòt : rintrarà tard, es arribada a se faire acceptar dins la chorma que seguís leis enquistaires (coma aurà fach, vos pausi la question) e son sus de pistas caudas. Me demanda de la revelhar de matin, deman, vòu pas mancar leis enterraments que se faràn. Espèri un moment, pas gaire e vaquí Ariana qu'arriba e me sòna. S'es pimparada, l'ai jamai vista coma aquò, quasi sofisticada ne reveni pas. Pòrta una minifauda que ma tanta Aichà, la sòrre de mon paure paire, la trobariá corteta per se'n faire un chadòr, un tee-shirt que sembla banhat de tant que li pega au còrs. Sei peus son liures, e, es maquilhada, un pichon pauc. Ne resti candit, emai badi coma un limbert. E ela, s'escacalassa, ten, ren que de me veire. Me remeti pasmens, e coma ai ren preparat per sopar, la convidi dins una gargòta qu'es tenguda per de vietnamians de Tolon. Per li faire onor, curi l'armari, siáu tant sapat que sembli un play boy italian. Traversam lo quartier, en bracetes, seguits per cinquanta pareus d'uelhs e lei galejadas amistosas dei vesins que crosam. La serada es espectaculara. Ariana es en fòrma coma l'aviáu jamai vista, plena de vòia : a lo bochon a la rigòla. Coma li en fau la remarca vèn seriosa, avans de tornar partir a rire. "Es perque ai enfin comprés quauqua

ren d'important" me fa, "e aquò, ne siáu segura, va chanjar ma vida". Siáu tot estonat, intrigat, e (perqué ?) inquiet. "De qu'es aquò, se siáu pas tròp curios ?". "Ò, veiràs ben, mai per ara es tròp lèu, te fagues pas de marrit sang, Akim, te tendrai au corrent". La vesi tant contenta que quichi pas per ne saupre mai. *Carpe Diem*, coma dison lei romís.

Pendent lo repais, parlam coma de basaretas : me fa contar lei romans lei mai tòtis qu'ai escrich, parlar dei pinhencs e dei rabassas, e de l'espeleò. Fau que li expliqui que m'agrada perque siáu rebrossier e claustrofòbe en meme temps. Siáu tament ganhat per l'atmosphèra que deveni lyric. Es ela que bada. Me demanda se seriá pas possible que m'acompanhèsse, un jorn. Se metem d'acòrdi, per lo Dimenche venent. (Ten, reven pas a Marselha ?). Se'n tornam a l'ostau encantats. La quiti que ritz d'aurelha encara e que sabi totjorn pas per de qué ; de mon costat rintri au mieu, un pauc malanconic (sabi pas tròp lo perqué dau coma, encara que me'n dobti, mai preferi ren sàcher). Per faire passar lo languì, me boti au talhier. Trabalha que trabalharàs, n'arribi quasiment a la fin de mon cap-d'òbra. Dos ò tres jorns encara, e poirai lo mandar a Bostifar, ne parlarem plus e aurai un pauc de léser per faire de causas que m'agradan. Pensi anar m'empalhar qu'es a pauc près quatre oras dau matin.

Ne siáu a me lavar lei dents que Carina desbarca. Pecaire, sembla lassa e descoratjada, la senti gonfla, ela que petava lo fuec fins qu'ara. "Que t'arriba ?" demandi, "a pas ben marchat ?". Me respònde pas, se bota a plorar. Siam polits. Ieu, una frema que plora, aquò me seca, òc, me desidrata. Viri, embestiat, puèi la preni per lo còle per la consolar, un geste amistós e innocent. E òc, emai lo cresetz pas. Çò qu'ai pas fach ! Es un monde pasmens, lo biaís qu'a aquela filha per se levar l'estress. Totau que vers sièis oras dau matin se tròba mielhs, a fam e dau temps que se docha, cu prepara lo gostaron ? E après, a plus sòm, li fau me contar lei darriers desvolopaments de la sagà pinholenca. Aquela de bicicleta ! Un dei crimes n'era pas un, un accident, pas mai. Imaginatx que Figueta reveniá au sieu en mibileta. S'era cargat lo veston davans-darrier, per s'aparar dau frei. Es estat doblat per una veitura, lo menaire, empegat, l'a pas vist, l'a fach tombar. S'es arrestat per li portar ajuda e, coma Figueta portava lo casco, lo menaire s'es pensat, envinassat qu'era, que lo paure òme s'era torçut lo còle. En assajant de li remetre la testa dau bòn costat, l'a estranglat, alòrs qu'era just estorbit. Lo copable es un jogaire de l'equipa de rugbí, lo pilier Manjafaveta, aqueu qu'a la troncha, emai lo dedins, tot en òs. Es vengut se denonciar a la Polícia. Mai lo plus beu, es qu'es pas estat lo solet, esto sera, a se denonciar. E non !

Es aquò que l'a secada, e pas qu'ela. Lo fiu Lopez (Bruce !), lo fraire dau Play Boy assassinat, es vengut se denonciar d'espereu au comissariat. E òc ! s'acusar de totei lei crimes que son estats comés... Son en trin de verificar sei dires, mai sembla ben estre lo copable. Aquò n'es una de mauparada au moment que s'eran bastit tota una teoria, mediatica tot plen, dau complòt ! "Es pas ben grèu", li disi per la consolar, "chanjaretz de draia e d'interpretacion, farà mai de papier". "Segur, mai ieu ai mandat un article a mon jornau sus lei basis porgidas per lo Comissari Grasset, ara capita que son que de cracas : van me garçar defòra, a Libè !" Assagi de li explicar qu'es pas lo premier còp

qu'un jornau, parisenc de mai, ditz que de colhonitge sus çò qu'arriba aici, mai li fa pas d'efiech, s'es agantada un brave pet au morau e a la consciéncia professionala. Li conseilhi de se repausar e l'ajudi a engimbrar un article noveu que ven en correccion dau precedent. Me ne sòrti pas tròp mau finala, tròbi, e Carina va se cochar un pauc rassegurada.

De mon costat, aquela denunciacion per lo fiu Lopez me tafura. Perqué pòdi pas li crèire ? Sabi pas, mai l'i a quauqua ren que me gangassa. E puèi, tot d'una, preni una decision. Aquela istòria a pron durat ; partits coma son, la Polícia trobaràn jamai ren. L'enquista la vau faire ieu, siáu segur d'estre lo mielhs plaçat ! Mai, avans, me fau acabar mon roman alimentari. Me boti donc a taula e vague de picar. Un pauc avans miegjorn, ai finit. Fau un paqueton, lo pòrti a la Pòsta e lo mandí recomandat a Bostifar. Que se'n despatolhe, ara, e que degun vengue plus me'n parlar !

Tre tornat a l'ostau, sòni lo Comissari Crampon. Es pas au trabalh. Telefòni au sieu : es tot estonat de m'ausir. Li expliqui qu'ai besonh de lo veire, qu'ai una intuicion e que, dins un afaire ansin tant valon leis intuicions e lei deliris que leis enquistas que donan ren. N'es d'acòrdi. "As que de venir au mieu, serem mielhs per parlar de tot aquò". Me fau un sandoich, e tot en legissent la prensa qu'arresta plus sei ravacions a còtra-temps, assagi de botar un pauc d'òrdre dins çò que vau contar au Comissari, valent-a-dire pas grand causa.

Lo Comissari resta dins un ostalon perdut dins lei pinedas. Un canton que li eri jamai vengut : siáu sosprés de veire un endrech tant polit, e d'aguer en meme temps una impression tala d'abandon. Lo jardin pas entretengut, lei volets e lei pòrtas aurián besonh de pintura. Dedins, es la mema causa. E parier per la frema de Crampon. Deu aguer l'atge de ma maire, pasmens, sembla mai vielha, amé quauqua ren dedins son agach, una lassiera mortala. Me fan passar dins lo salon, possós, vielhanchon e ai pas besonh de longtemps per comprendre. Basta d'avisar sus lei mòbles toteis aquelei fotòs d'un enfant, puèi d'un joine, d'un òme enfin. Lo Comissari, a seguit mon agach, borrhut me fa assetar e ditz : "Mon, ... nòstre fiu. S'es tuat fa detz ans en avion, era pilòt". Aviáu jamai pensat que Crampon aguèsse un enfant, ai pas lo temps de dubrir la boca (per dire qué, au fons ?) que lo Comissari ataca : "Alòrs, as de revelacions a faire ?" mai question formulada d'un biais qu'a ren de professionau, un pauc ironic bessai, amistós ? Probable.

Esiti pas. Li cònti tot. Despuèi la debuta e sensa ren oblidar. L'i a que sus Ariana que passi, lo restant ne fau un paquet e aquí l'avetz. Tot lo temps que barjaqui, Crampon m'escota, sensa m'interrompre que per me faire apondre de detalhs, e tot lo temps senti sus ieu l'agach triste e pietadós de sa frema. Ai finit ; me viri vers ela. "Vaquí" fau, "Sabi pas perqué, mai me senti solatjat. "Voletz pas vos assetar amé nautreï, Dòna ?". Ditz ren, mai tira una cadiera e se plaça a costat de son òme. Crampon eu, calcula, calcula. "Ton idea d'una cadena de crimes crosats es quauqua ren que faudriá cavar, en cercant d'autreis indicis, d'autrei mobiles qu'aquelei qu'avem agut entre lei mans, fins

ara. Es engenhós mai, çò que me tafura dins ta teoriá, es que faudriá per aquò que nòstrei pinholencs foguèsson estats tocats per lo Sant Esperit !” “Segur qu’es un inconvenient, mai vesi gaire d’autrei solucions, e puèi, an poscut se faire ajudar ! Comissari, per parlar francament, lei suspects an totei d’alibís tament perfiechs que semblan pas a de bòn, trobatz pas ?

Crampon es ben d’acòrdi : dins la parentela de chasca victima n’i a totjorn un que sa desaparicion l’arrenja, mai que pòu pas estre acusat perque au moment dau crime, cinquanta personas l’an vist altra part. “Es çò que faudrà verificar, quora mon collega aurà fach chic, definitivament”. Tardarà gaire, ne tombam d’acòrdi, estent que Grasset saup plus onte virar la testa. Per eu, comença de sentir lo rabinat e deu s’avisar que sa reputacion a tot a perdre dins un afaire ansin. A tament fach lo sauta-messuga davans lei mediàs que ara n’es a multiplicar lei colhonadas. Crampon s’estraça, francament : “Figura-te que fa analizar totei lei letras anonimas, verificar totei lei denonciacions telefonicas. Auràn lèu besonh d’embauchar s’aqueu trin dura. A prepaus, de letras anonimas, n’i a una còtra tu !” Jonhi leis espatlas : “pensatz que risca de convéncer quauqu’un ?” “Me demandi”, fa lo Comissari, “figura-te que seis arguments son quasi de pròvas ! La letra ditz : *Cé Akin l’arab que i fé le cou, pourquoi cé un obsaidé*”. Sa frema es otrada, ieu mitat figa, mitat rasin. Se tròba qu’es l’ora de l’aperitiu, Dòna Crampon nos serve e puèi se metem a parlar d’autra causa, de la vida, dei dificultats.

Me retròbi convidat a sopar, en familha qué, en cò d’un Comissari ! Ai l’impression que ma preséncia li fa de ben a totei dos, e me senti tot dròle. La frema dau Comissari subretot arresta pas de me pausar de questions, mai pas coma una d’aquelei basaretas curiosas, coma una maire puslèu. Ne siáu tot esmogut, tament que me retròbi a li parlar d’Ariana e que, tot en parlant m’avisi de çò que sabi ben, e que me garça una tala petòcha. Siáu amorós d’aquela filha, e lei problemas van començar lèu. Enfin, lo sopar acabat, finissi per partir. Ai l’impression de laisser la famiha. Sus la pòrta, Crampon que m’a acompanhat me ditz : “Te faudrà retornar, pichon, quora vouràs. Fa detz ans que ma frema a plus tant parlat”. Me’n vau, doblament, triplament trebolat...

De la carriera m’avisi que lo lume dins la cosina es atubat. Carina serà rintrada. Monti. Decepcion (?) : es pas ela, es lo Barsòtti que m’espera despuèi un moment. Per passar lo temps, coma de costuma, fa de tricòt : tapanàs per aquest invèrn, que crenhe de la gargamela. Siáu tot urós de lo veire e lo convidi a restar.

“Pòdi pas, que me fau estre a Marselha deman, mai voliáu te veire avans de partir, qu’ai de causas a te contar”. Brave amic lo Claudi, a lo biais per te faire un esquichum de la situacion dins un virat d’uelh, am’una analisi marxista en subre. Leis informacions, de tot biais, son de promiera borra. Jutjatz puslèu. Un : la Polícia ven fòla a de bòn, li fau trobar un ò de copables lèu-lèu, senon n’i a que se faràn hara-kiri. Grasset n’es a faire virar lei taulas e a s’adreçar ai mascas per trobar una solucion, qué que siegue. D’autra part, arriba pas a se faire a la vila, ai gents, ai collegas, au Cònse, au climat e a la cosina. Es menaçat de depression. Son mai que jamai aclapats de letras anonimas

(doàs de mai me concernisson !). Dos : an laissat partir lo fiu Lopez (intervencion de quauqu'un de ben plaçat ?) : pòu pas estre, materialament, responsable dei crimes que se n'es acusat. Es estat, de segur, traumatizat per la mòrt de son fraire tant admirat. Tres : Carina s'es facha racompanhar per eu (Barsòtti) a mon ostau. A fach sei malas e a partit. A dich que m'escriuriá, que preniá un pauc de distància amé l'enquista... Demandi a Claudi s'es estat forçat de li faire passar l'estress. Semblariá pas que m'ausiguèsse, perque se bota a me parlar d'un libre qu'es en trin d'acabar sus lei relacions entre Hegel, Heidegger e lo Music hall marselhés d'avans guèrra. Sauprai jamai lo fin dau fin. Se'n va tres oras après, ben decidat a faire petar un article chanut dins la Marselhesa sus lei mistèris de Pinhòlas. De mistèris que començan de sentir mau, Madama Rigaud...

Me cochi. Siáu tament nerviós que pòdi pas dormir. Urosament qu'es una causa que m'arriba sovent, e ai totjorn lo remèdi de lèst : doàs paginas dau Figarò, que preni que per aquò e cabussi dins un monde poblat de pantalhs a bascula e a rotletas (Es mon collèga Choàs, qu'es un psicanalista, pas lacanian, mai ricardian, que lei sòna ansin, vos faretz explicar...).

Coma l'endeman es dimenche, avetz pas oblidat qu'aviáu promés a Ariana de la menar dins una virada sota terra. Ieu nimai. A uech oras picantas siáu equipat e lèst a partir. Sòrti per cargar lo materiau dins la veitura e la tròbi davans la pòrta que ven just d'arribar. Vestida d'estraças, es encar mielhs : chasque còp que l'agachi lo tifa-tafa me pren. Veni rababèu, es pas un mònde ! faudrà faire quauqua ren.

Ai decidat de menar Ariana dins un garagai qu'es de bòn faire, per la debuta, e que lo tròbi tot plen beu. Prenem un camin rurau bordat de blacàs, discretament clafit de residéncias segondàrias (lei proprietaris son de Marselhés lo mai sovent, mai tanben quauquei richàs pinholencs que se fan son cinemà : l'ostau nèò-classic dins l'estili provençalò-hollywodian, amé piscina, aparcament per vint veitures, manege per lei chivaus, e teпа anglesa, per lo bòn gost ! Me balha lo vòmit, mai qué faire ? En rota crosam un tipe que fa lo jogging, escortat per dos dobermans. Ai pas lo temps de lo veire, mai Ariana me fa : "Ten, l'as pas reconeissut, es Arsena Weissmuller, lo banquier". Son de gents que lei frequenti pas, Ariana nimai, mai es clienta de sa banca. D'efiech, cent metres mai luenh, son 4x4 Mercedes flame nòu e tot cromat es rambat dins un clar dau bòsc. Contunham encara un pauc e me gari dins un draïou que l'intrada dau gorg es pròcha. Sortem lo materiau, assajam lei lampas : tot marcha, en rota.

Passejada espectaculara, per Ariana que bada tant que pòu, per ieu que siáu urós de li mostrar aquela vida dau dessota, que tant m'agrada. Es que, aici, enfin siam au nòstre, li a degun encara per venir vos bastir sota lo nas de gòlfs, de marinàs, de lotissements de merda, de rotas emai d'autorotas fins qu'a ne racar. Es lo silenci, lo reculhiment : chasca fes, es parier, ai l'impression d'estre en trin de preparar ma naissença, e es l'endrech dau monde onte pensi lo mai, e lo mielhs, ais estelas. S'arrestam, finala, dins la sala la mai granda. Es espectaculara, dins lo lume bolegadís dei lampas ; au fons, li a un pichòt laus d'aiga transparenta coma de cristau. Es ponhent, vertadierament. S'assetam a costat l'un

de l'autre, pivelats. La senti que tremòla un pauc. "As frei, Ariana ?". Respònde pas, s'apiela còtra ieu e pausa la testa còtra mon espatla. Eternitat. Una frasa de Wittgenstein rola dins ma testa : "*lo monde es tot çò qu'arriba*", veni de comprendre, au bot de detz ans ! Sai pas quant de temps demoram, acoconats, sensa bolegar, sensa dire ren. Sabi pasmens que dins aqueu silenci, fòra lei mòts, se prepara çò que deu espelir, a la lutz dau soleu... Au soleu, justament, li retornam quauqueis oras après. Enfangats fins qu'ais uelhs, e urós coma de minòts. Fau pas grand causa, dins la vida, de còps !

Lo retorn a Pinhòlas es acrobatic per que arribi plus a laisser la man d'Ariana e per menar, es pas tròp aisat. Arribam pasmens sensa auvaris. Tot plen de causas deurián se passar, tot d'una. Mai se separam : partem chascun de son caire. Avem lo temps. Tot lo temps per s'aprochar, plan-plan, chin-cherin, l'un de l'autre. Se veirem deman, e leis autrei jorns, de tot biais. Rintri au mieu amé la sensacion d'estre un personatge d'un roman erotic japonés ! Coma siáu desobrat, fau la bugada e lo mainage, qu'es pas un lussi. Après, ai lo malastre de començar a classar e triar de papiers. A doàs oras dau matin me cochi, crebat. Encara un mes e aurai botat d'òrdre dins ma caforna...

E l'endeman ? L'endeman se passèt ren. A despart dau fach que mandèri de flors a Dòna Crampon, per la grandmercejar de m'aguer convidat. Lo dimarç nimai. Coma Ariana aviá tot plen de trabalh per lo collègi, anèri jogar ais escacs, au Centre Culturau de la vila. Lo Centre se tròba dins un ostalàs minable, sorne e moisse qu'es estat, aperavans, una preson ò una caserna, ò un convent. Degun va saup. Leis Associacions pòdon li aguer una sala, es practic. Una partida d'escacs dau temps que lei vesins d'a costat se desfonsan en jogant au ping-pòng e que la fanfara dei pompiers assaja de badas de jogar la "masurcà sota lei pins", version Rap, es pas evident. Siatz forçats d'estre chanuts en concentracion. Pas la pena de dire qu'es pas mon cas, encuèi. Jògui un pauc, charri amé lei collegas, que sovent son estats en classa amé ieu. Coma Crampon passa un moment (es lo clavaire dau Club) discutem un moment. Au nom de sa frema me grandmerceja per lei flors, puèi m'anóncia (sensa detalhs) qu'es possible que recupère la direccion de l'enquista, e que cava mon ideia, sus lo terren, en esperant. Se'n va tot d'un temps, après aguer espinchat la gròssa partida qu'es en trin, entre lei dos quècos dau Club, F.V, mon ancian professor, e Bibo, un vielh companh d'escòla, qu'es clèrgue en cò dau notari Tofaventre. Son lançats dins una partida acarnassida. Lei membres dau club, a cha pauc laissan sei partidas e leis environan. Entre dos còps, Bibo, que m'a remarcat me ditz : "Akim, faudrà que te vegui, un jorn, vòli te demandar quauqua ren". "Dijòus, se vòs", li respòndi, "au Bar Bonheta, se prendrem un jaune". La partida s'alarga e esperi pas la fin. Deman, acompanyi Ariana as Ais. Dau temps que seguirà sei cors, anarai a la Mejana.

Avem passat una bòna jornada as Ais e rintram pas tròp tard, urós coma leis auceus de l'aire. Trobam la vilòta en detz-e-uech, valent a dire tota borrolada. Es un monde, tre que viri l'esquina, se passa quauqua ren ! De grèu : lei crimes an recomençat. Aquest de còp es Bruce (Lopez), lo fraire de Steve qu'es estat assassinat : ges de dobtes sus aquò. Quauqu'un que coneissiá lei costumats de la victima a tendut un fiu de ferre en travers

dau draïdòu onte fasiá de trial amé sa motò, justament dau costat onte aviam fach nòstra escorreguda, am'Ariana. S'es passat dins la matinada. Bruce a pas vist lo fiu de ferre, a la sortida d'una virada, dins una davalada. Coma fonsava a tota bomba, es estat decapitat redde. Afrós ! Lo Comissari Grasset, gaire de temps après, s'es estavanit dins son bureu. Lo còr ? semblariá pas. A l'espitau onte l'an menat se sariá dich que virava fòle estacador. Siáu segur que çò que fa, aquò es una alergiá dei gròssas a Pinhòlas, es agut arribat a d'esperits mielhs trempats. Pensi pas que lo tornarem veire, en vacances nimai. Tot aqueleis eveniments me fan chifrar. Mon intuicion m'engana pas, ne siáu segur. Foguèssi policier, sabi ben onte menariáu mon enquista. Fau part de mei pensadas a Ariana : "es necite que vegui Crampon, se te fa ren". Seria contenta de demorar amé ieu, mai compren que lo dever me crida. Se quitam ... per pas longtemps.

Au Comissariat, l'atmosphèra es curiosa : son aclapats per son impoissença, solatjats d'estre desliurats de l'autre arlèri de Grasset, contents de se recuperar lo Comissari Crampon. Mai sabon plus qué faire. Urosament que la prensa li a lachat un pauc lo grapilhon. Lo Comissari es en vila, e après deu aguer una acampada amé leis autoritats (un polit revenge per eu), li laissi un mòt, se pòu passar me veire...

Onze oras pican au relòtge de la gleisa que Crampon tusta a ma pòrta. Lo fau intrar. Lo vesi un pauc las, e rajovenit. "L'alhòli es en trin de prendre", me fa, "as agut lo nas, lei crimes son totei ligats, sembla evident, ara ; mai çò que m'intra pas dins la testa es que li ague ges de liames vesibles". "Comissari, de mon costat, çò que pòdi pas me lo descabeçar es que l'i a pas qu'un criminau, mai plusiors. Lo fracàs de l'enquista vèn d'aquí : avetz cercat, fins qu'ara sus de draias qu'eran faussas e onte riscatz pas de trobar qué que siegue". Metem, metem, mai aquò nos ditz ren dei mobiles..." "Segur, mai es una question de metòde : fau considerar lei causas a rebors. Suspausem, promier, qu'aquelei gents son ligats, bastariá puèi de trobar perqué. Agachatz un pauc : tre la debuta lei sopçons se son portats sus de copables possibles, qu'avián interès a la disparicion de la victima." "D'acòrdi : lo Farmacian voliá se desfaire de sa frema ; Weissmuller aviá interès a la mòrt de son adversari Rostinhon de la Rostinhera, Dòna Gandòlfi voliá se venjar de son espós, lei Lestorbit se desfaire d'aquela sartanassa de vièlha : Bruce podia pas sentir son fraire Steve : era jalós d'eu...", "E après, resta Craquenbòsc que li a ges d'explica". "Justament, se trobatz cu l'a liquidat, aurretz destapat lo pastís : me sortiretz pas de l'ideia qu'es una question de simetriá e de logica". "Mai la mòrt de Buce, ara, ven en tròp !". "Que nani, es una confirmacion que tot aquò es bailejat, organizat, manipulats, programats. A vòstra plaça, Comissari, susvelhariáu lei suspects. Me sembla que son menaçats". "Es ben polit, mai avem ges de pròvas, nimai d'indicis". Es verai, siáu forçat de va confessar. Esiti un pauc, puèi racònti a Crampon qu'amé Ariana avem vist Weissmuller faire de jogging dau costat de l'endrech onte Bruce es estat trobat decapitat. Verificarà. Se'n va, mai trebolat que convençut. Lo compreni, li fau reprendre tota l'enquista e leis interrogatòris a la basi, e aquò va faire barjacar. D'autra part, en fasant ansin, aurà bessai l'escasença de garçar un còp de pè dins aqueu nis de babaròtas, de butar lo (ò lei) criminau(s) a se descobrir...

Passi un moment a bastir d'ipotèsis (d'escòla), a faire un molon d'especulacions a gratis. Tot aquò es estat engimbrat, mai faudriá destrucar un element suplementari, lo bot dau fiu que permetriá de debanar un cabedeu completament envertolhat. Verai, tròbi ren, plegui. Faudrà esperar un eveniment exterior per avançar... Lo Comissari e ieu se separam, perplexes.

L'endeman, siáu dins lo bar Bonheta, a prendre lo pastagàs amé Bibo, lo clèrgue de notari que voliá me veire. Sembla d'aguer oblidat perqué, mai me'n fau pas, que lo coneissi. Ne siam a se carpinhar, coma de costuma, sus la darriera sortida de l'equipa de França de rugbí que Basili, lo caça-chin (ibronha) de la parròquia intra, leis uelhs fòra la testa, cort d'alèn.

Se laissa tombar sus una cadiera, va pas nos petar d'un infartús ? Li fan beure un jaune-jaune a la forcheta, e finala, un pauc reviscolat arriba a sortir : "An tutu, an tuat una frema ... dins lo con, dins lo concon, dins lo confessionau... E la Polícia, se son amenats Monsur lo Curat !". E zo mai, a partit lo bateu : de qué vos disiáu !" Una frema, mai qué de frema ?", pòdi pas m'empachar de questionar. "Dòna Gandòlfi", sospira Basili entre dos choquets : "la malurosa, l'an estranglada amé son rosari, dins lo con, dins lo concon..." (e li siam mai)... E la Polícia a acusat aqueu paure Monsur lo Curat ! Un tant brave òme, quasiment un sant !" ... E dins aquela entrefacha lo Basili manca de s'estavanir, fau li balhar mai una perfusion de pastagàs per granda persona per evitar d'estre forçat de lo reviudar au boca a boca. Per ieu, tot aquò es clar : lo Capelan es innocent, ben entendut, e la machinacion contunha a se debanar. Quiti lo bar Bonheta amé l'intencion de rescontrar lèu-lèu lo Comissari Crampon. Sus la pòrta, Bibo m'aganta. "Vòs pas que te va digue alòrs, çò que voliáu te dire ?". "Excusa-me, v'aviáu oblidat, amé totei aqueleis eveniments, de qu'es ?" "Quauqua ren que risca de faire de bruch, un polit estampèu, mai, mèfi". "Te prometi que ne parlarai en degun". "E ben, lo vielh Craquenbòsc, sas, tota sa fortuna l'a laissada a una Associacion Tolonenca que li dison Preséncia dau Patrimòni. Tot. Lei tableus, leis òbras d'art, lei colleccions, lei libres preciós, leis tres ostaus en vila, la bastida...". "N'i a que van faire lei bregas, segur, mai de qué l'i a que t'estona, era pas un ideió ?". "Ai de dobtes sus aquela Associacion, me sembla quauqua ren de bidon, una engana, una escrocariá, soletament, ieu, pòdi ren dire...". "E ton patron de notari, de qué ne pensa, eu ?". "Justament, m'estonariá que boleguèsse, a agut de contactes au telefòne amé lo responsable, e segon çò qu'ai comprés, van s'entendre, l'i a ges de mau, discretament". "E sabes pas lo nom d'aqueu responsable d'aquela misteriosa Associacion ?" "Que òc !" "E ben, de qu'esperas ?" "Ai la petòcha, pòu me faire de tòrt". Bessai ben qu'a rason, mai avem pas de temps a perdre a jogar ais escacs. "Escota, Bibo, vas me dire lo nom, e l'oblidar puèi. Coma aquò seràs tranquille, m'ocuparai de tot, d'acòrdi ?" "D'acòrdi, es un certan Francés Talhaceba, un pinholenc de soca que resta a Tolon despuèi longtemps. Es dins leis affaires..."

Me'n ditz pas mai : s'escapa, coma de quauqua ren, a de bòn. De mon costat, siáu segur d'aguer enfin entre lei mans dos ò tre fius que van bravament ajudar. S'agís, ara, de ne parlar a Crampon, e puèi, francament, Ariana comença de me mancar. Dins la vila

es totjorn lo bolegadís, mai lo monde començan de se i afaire. Passi donc quauquei telefonadas a d'amics qu'ai sus Tolon, per fin que s'entresenhèsson discretament sus aqueu Talhaceba, assagi d'aguer lo Comissari, mai es ocupat, se compren, puèi sòni Ariana. Sabi, es colhon, restam a quatre ostaus, mai se la vau veire sabi pas çò que va capitar, e es pas lo moment, francament, avem pas pron de temps e me senti nerviós coma tot. L'i a quauqua ren que me tafura seriosament e que pòdi pas analizar. Li fau un racònte dei darrièrs eveniments, puèi se parlam d'otra causa (que vos regarda pas).

Siam en plena conversa d'amorós que pican a la pòrta. La quiti e vau dubrir. Es Crampon. "As rason Akim, rason e pasmens aquò empacha pas que li comprem totjorn ren, me demandi çò que fau faire...". Lo capelan li era per ren, parai ? "Crampon qu'era seriós e grèu una segonda avans s'escalassa" Que nani. Figura-te qu'eu tanben a un alibí, e un bòn..." En efiech, dau temps que lo criminau s'estranglava, tranquille coma Baptiste, la Dòna Gandòlfi dins lo confessionau, lo capelan eu era dins la sacristiá en trin d'explicar a una parroquiana (la coneissetz, mai dirai pas son nom a de basaretas coma vautre) lei variantas de la posicion dau missionari. Un testimòni que l'innocenta completament. An ges de pistas seriosas ; lo caça-chin, Basili, se tirassava dins la Gleisa, mai degun se li pòu fisar, e, segon Crampon, deviá espinchar lei proessas de son patron. "Meis ipotèsis se confirman, trobatz pas : es una vertadièra cadena. Ara, totei lei gents qu'avetz sopçonats son en trin de li passar : aquelei que venon, dins l'òrdre deurián estre Lestorbit, puèi Weissmuller e lo farmacian Besuquet. Podetz ren faire per lei susvelhar, ò per lei prevenir ?"

Es evident que tot aquò es aisat a dire, mai pas a faire : de pròvas, n'ai ges. En tot cas, lo Comissari telefòna de mon ostau a seis inspectors de faire lo necessari, mai son desbordats, e pren en nòta çò que li racònti sus lo Talhaceba e son Associacion a la gacha-empega. Nos tornarem veire deman, mai podem pas grand causa estent que lo criminau a totjorn un cadabre d'avança.

L'endeman ? L'endeman me revelhi de tard, qu'ai pas ben dormit, ai fach de chauchavielhas afrosas. Dins l'una assajavi de jogar dau pianò, lo clavier era totjorn tròp luenh, e pensavi jamai a aprochar lo sèti ; dins l'autra un sadic voliá me forçar a legir lei darrièrs libres de Glucksman e de J.- P. Foucault (coneissi personalament son negre a totei dos ! e òc, es lo meme !) e me siáu revelhat en plena nuech, trempe de susor. Telefòni a ma maire que se fa de socit de me sàcher dins la vila la mai mortifera de França, per de dire de la rassegar : li prometi d'anar la veire dimenche, e de li faire una sospresa. Me demandi ben qué, mai ai pasmens una pichòta ideia. Après, davali crompar lo jornau, lo pan e quauquei bricòlas per brostilhar.

Coma se sòna, a vòstre vejaire, quora l'espectaclós deven cotidian ? La revolucion. E ben, es aquò. Tot bèu just. Pinhòlas es completament borrolada, lo monde caminan totei coma de trevas, sabon plus cu son, onte son, onte van nimai d'onte venon. Una poblacion de zombis a 90 per cent (siáu brave), vaquí çò que descubri per plaças e

placetas, carrieras e baloards, cors e avengudas. Es necite d'ajustar que lei circumstàncias explican tot. Au revelh an après que dins la nuech Patric Sabatier aviá lei cornudas, que Gaudin anava rendre vesita a Pinhòlas... e que dos crimes de mai venián s'apondre a la tiera mortala. De matin, en efiech, la serviciala que trabalha en cò dei Lestorbit a trobat sei patrons mòrts dins son liech. Segon lei premiereis estimacions, empoisonats. Suicidi, crime desguisat en suicidi ? Crime. L'aviáu pas dich ? Lei pinholencs dei dos sexes emai leis autrei son estabosits : fan plus ges de comentaris. Reagisson plus, soletament, quora doàs ambulàncias sòrton a tota bomba, una de l'espitau e l'autra de la caserna dei pompiers e s'embotisson sus lo Cors, davant lei jogaires de bòchas matiniers, perque vòlon pas se laisser la prioritat. E onte anavan, preissadas coma de lavaments, aqueleis ambulàncias ? Acampar de morceus de carn umana. Dins una caça privada que se fasián, de matin, dins una propietat, totei lei borgés de la vila, l'i a agut un accident. Un accident, e ta sòrre ? Lei victimas ? N'i a doàs. Lo fusiú li a petat dins lei bregas, a totei dos, au moment qu'an lachat lei faisans e que totei se son botats a tirar. Sei noms ?

Sei noms ? Esitarai pas una segonda : lei coneissi d'avança, per deduccion : Weissmuller e Besuquet. Pas Jacòb e Delafont, Smith e Wesson nimai, Roux e Combaluzier tampauc... Besuquet e Weissmuller. Polit pretzfach per lo Comissari Crampon, forçat d'avançar sus un terren minat, sensa indicis, constrench de cercar de pròvas e un copable, ò de copables que riscan de li escapar.

Voudriáu l'ajudar mai ai l'impression que, ara, franc l'escasença que se presentariá d'una revelacion inesperada, d'un testimòni decisiu, avem lo temps. Fau lo còmpte : siam revenguts au ponch de partença. Tot a començat amé la mòrt de la frema dau Farmacian, tot s'acaba amé la disparicion dau marit. (Dison que sa testa a fach filipina). Entre aquelei dos crimes, un, promiera tiera de sièis muertres, puèi una segonda de cinc. Es aquela manca de simetriá que me fa chifrar, ara, mai siáu a pauc près segur que se passarà plus ren, desenant. Qu'avem lo temps de menar una enquesta menimosa e sistematica. De tot biais, deman es dimenche, ai decidat de presentar Ariana a ma familha e aurai totjorn lo temps de pensar a aqueleis afaires diluns. Aquelei pensaments, lei meti forra-borra sus un papier, un pauc sota la fòrma d'una equacion, e lei pòrti a l'esposa dau Comissari.

Sembla contenta de me veire e passi un moment am'ela. Parlam un pauc de l'enquesta, mai subretot me demanda de ma familha, de nòvas de mon amigueta que prometi de li presentar (aqueu de còp, siáu cuech, va senti venir gròs coma la pòrta d'as Ais). Finala, charram un bòn moment. Se fa de socit per son òme, se compren, e la rasseguri, coma pòdi : la va trobar, vai, la solucion dau mistèri, coma un grand, e poirà partir a la retirada amé leis onors. Quora me'n vau, la vesi dins lo retrovisor, tota pichona sus lo lindau, pecaire, tant trista, e que me fa signe de la man. Manqui me'n tornar mai me contenti de la saludar per la vitra baissada...

Dau dimenche, vos parlarai gaire : a ren a veire amé l'enquesta e d'alhors, vos

interessa pas. Me contentarai de dire qu'Ariana es recebuda coma una princessa (a ma maire e a ma sòrre se vei ben que li agrada, e compreni perqué, me veson enfin chabit !).

Siam tament bledes a la fin dau repais que badam coma d'agaçons. Tot lo monde es content. Ieu, ausi pas m'agachar dins la glaça dau manjador, que devi semblar lo ravit ! A sièis oras, Ariana pren lo carri per retornar a Pinhòlas-la-Sanguinosa : a escòla a uech oras deman. Ieu resti, qu'ai a faire, a Tolon. La separacion serà corteta. Passi la serada en familha, jògui amé lei minòts, bevi un gòto amé lo conhat.

Au moment de me cochar ma maire m'aganta. A sa testa compreni çò que va me sortir e la preveni (era pas premeditat) : "D'acòrdi, Mamà, aquela pichòta es espectaculara, te'n fagues pas, farai pas lo colhon : tot çò que me demandi, figura-te, es se vau aguer lo fetge de li demandar de passar sa vida am'una brocassa coma ieu"... Li venetz am'un argument parier a una maire (italiana per subrepés) e vos manda un bendèu per elefant ; coma es ieu que l'ai dich, l'efiech es contrari. Ieu malurós ? Paure enfant. En luòga de morala me fa dos potons, coma quand eri mossi. Siáu una brava bordilha, li ai encar fach lo còp dau sentiment !

L'endeman me'n vau a Tolon, qu'ai un molon de causas a verificar. A la Prefectura, puèi auprès d'un collèga qu'es jornalista (dins un jornau que lo vòli pas nomar e qu'es agut estat ròse, pareisse, fa quauquei sègles) e qu'es un especialista (lo collèga, pas lo jornau, de qué anatz pensar ?) chanut en magolhas. Furni, cerqui, questionni, interrògui, m'entresenhi. Emai va entrevistar un vielh avocat que coneissi, estent que m'aviá defendut, qu'eri joine e con coma la luna, qu'aviáu fach de conariás, que mancavi de mau virar. N'apreni de nòvas que me permeton d'apielar meis ipotèsis. Aviáu decidat (sensa vos explicar qué que siegue, qu'eri segur de ren e podíá estre considerat, coma de difamacion) de partir dau solet indici qu'aviáu fins ara. D'alhors, era pas un indici, tot just una suspicion, afortida per mon intuicion. Quauqu'un despuèi la debuta, maneja lei causas de luenh, sensa se banhar, sensa s'embrutir lei mans. Despuèi ma conversa amé l'amic Bibò, ai l'impression que poiríá estre lo famós Talhaceba. Çò qu'ai après sus lo personatge me sembla d'estre una confirmacion. A fach cinquanta mestiers, totjorn sus lei raras de la legalitat, totjorn amé de combinas pas possiblas e l'an rarament peçugat. E tot cas a totjorn capitat a escapar, en granda part perque s'es totjorn adobat per se faire apielar per d'òmes politics.

S'es parlat d'eu dins un ò dos escandales politicò-financiers que faguèron un polit estampeu en son temps. Lo darrier mai que mai, estent que dos dei protagonistas, un òme d'affaire en renom e un conselhier municipau se son retrobats copiosament assadolats de plomb. Despuèi, semblariá qu'aguèsse un pauc dispareissut dau relarg varés. Dins lei fachs, s'es reconvertit : a montat, sota lo nom de sa frema, una agéncia, un bureu d'estudis, que en realitat serve d'intermediari entre lei comunas de drecha e leis empresas ò lei fornissaires.

Lo paravent es lei servicis de "consulta d'empresa" que porgís segon lei besonhs.

L'Agència es sus lo baloard d'Estrasborg, dins un ostalàs cossut.

Torna-vira, me disi que bessai fariáu ben d'anar espinchar un pauc, au ponch que ne siam, riscam pas grand causa, parai ?

Manca de bòu, lo patron li es pas. La secretària, au revege, li es. Es tant polida coma lo mobilier, tant design tanben, dona d'aire a una titèi Barbie. Li monti una craca majuscula : que vòli m'establir dins lo ròdol, que siáu lest a comercializar una invencion espectaculara de trotadors barrutlaires, qu'ai besonh d'un conselhier que m'ajude a obténer lo concors dei municipalitats que m'an recomandat l'Agència e son personau, e patin e cofin. Ai agut un reire que deviá estre marchand de tapis : la secretària m'escota coma se compreniá quauqua ren, en prenent de nòtas. Ne profichi per li pausar quauquei questions, sensa quichar, e parti, finala, en li laissant una adreïça e un nom que Devon estre tant faus coma lei diplòmas de son patron acrocats ai parets... Dins l'escalier, lo rescòntri d'alhors, lo patron, ò au mens me sembla a la mina qu'es eu. Ai pas l'impression que me remarque, leis arabis, probable, son pas sovent sei clients. L'alhòli es en trin de prendre, per tot dire.

Passi per la Pòsta e sòni Ariana. Un moment, oblidi tot, l'enquista, lo chin qu'es intrat dins la cabina e que me pissa sus lei pès, la sinistròsi organizada per lo governament (veiretz lo jorn que la gaucha serà au poder coma tot aquò va chanjar !). Davali pasmens de ma niola per li racontar lei darriers desvolopaments. Me ditz d'estre prudent, e de tornar lèu que se languís. Es pas beu ? Es pas soleta a se languir, mai l'enveja m'es venguda de provar que, finala, un negre de mestier (mitat arabi d'origina) es pas mai colhon qu'un autre. E que la petòcha, es pas mon biais. Li disi de pas se'n faire, que serai lèu tornat, un còp qu'aurai rescontrat quauqu'un que bessai me prendrà mon manuscrich, aqueu qu'ai balhat a Bostifar, que me n'a plus parlat despuèi.

Après sòni Crampon. Li fau part de mei deduccions. Es mai qu'interessat : "Li as mes lo det", me fa, admiratiu, "Escota, Karim, vau verificar tot d'una en cò de totei lei victimas. Risca d'estre lòng, mai vau la pena : se son estats en contacte am'aqueu brandabiaça, aurem bravament avançat". Me conselha de laisser tombar que risqui de faire una cofa e que poiriá estre dangeirós. Lo rasseguri, me preni pas per un policier, lo laissi jogar qu'aquò li reven.

Es verai, an rason totei dos : aquel afaire me regarda pas. Mai senti qu'es la fin, que siáu sus lo ponch de descobrir la veritat, e puèi, siáu testard, mai que dos ais. Per tot dire, ai agantat lo virús : es d'accion que me fau. Coma ai agut l'adreïça personala de Talhaceba, per sa nècia de secretària, decidi d'anar faire una virada d'aqueu costat. Resta sus Faron, en rota ! Camin fasent, recapituli. S'es adobat per eiretar, e pas a son nom, au nom d'una Associacion que n'es lo solet membre, de la fortuna de Craquenbòsc. Siáu segur que s'es adobat per lo faire liquidar, e per mesclar tot aquò dins tota una tiera de crimes qu'an endraiat leis enquistaires sus de piadas faussas. Resta de lo provar. Es pas en remirant sa villà, de richàs, au fons d'un pargue, amé tres piscinas (una d'aiga cauda,

una d'aiga fresca e l'autra d'aiga tosca), quatre tennis ... e dos chinàs, d'aquelei qu'an lo morre tot esquichat e fan que de bavassar, que trobarai la solucion. Escondut dins ma veitura, calculi. Es lo moment que lo portau se duerbe, una gròssa BMW ne sòrte, una frema au volant, lei dos chins sus lo sèti, darrier. Es lo moment, fau lo torn de la propietat, escali lo mur. Un còp dedins corri fins qu'au garatge, que la pòrta badalha. Siáu dins la plaça.

Devi estre fòle de faire aquò, mai me'n pòdi pas empachar, es mai fòrt que ieu : me boti a furnar, a tota bomba, sensa saber soletament çò que cerqui. Siáu crespinat, l'ostau es vuège, sembla. Au fons dau garage li a un portilhon. Darnier lo portilhon : una peça, clafida d'aparelhs, dos ordenadors, tres minitels, de dorsiers, de molonadas. Dins lei dorsiers que fulheti a la lesta, de noms, e, entre lei noms, aquelei dei victimas, amé d'entresenhas, de detalhs tecnicos qu'ai pas lo temps d'espepiunar, mai que son una confirmacion de çò qu'aviáu niflejat. Qué faire ? Recampi tot aquò dins un sac de plastic e buti la pòrta. Me boti a còrrer coma un caluc e, au moment que sòrti m'estrampali : quauqu'un, que m'esperava darrier, m'a fach la cambeta. Ma testa pica còntra la paret, a mitat ensucat assagi de m'auborar, mai n'en preni un sus lo suc, pron fòrt per arrestar un TGV. Fondut au negre. Musica celestiala. Vacances improvisadas. Tot aquò se perseguís per un pantalh moligàs coma un pan de fast-food.

Una lusor me ditz que me siáu fach agantar e safranar, mai ne'n siáu segur que quora me revelhi a de bòn, estacat. An pas mercandejat la cordeta, devi semblar una alauseta sensa testa. Pòdi pas bramar que m'an garçat un emplastre pegós sus la boca que me laissa respirar marridament. Siáu partajat entre l'enveja de me dire de tot de m'èstre laïssat peçugar coma un tòti, la petòcha quand pensi a çò que m'espera, e la cròia d'aguer trobat solet lo copable d'aqueu pastís, estent que l'agression vau per una avoacion. Coma ai ren a brandar, me soveni dei bòns moments, mai aquò ajuda gaire, alòrs assagi de reconstituïr lo tèune teïssut d'indicis qu'ai recampats, de remontar la mecanica.

Ne siáu aquí qu'ausi de pas dins lo corredor, la pòrta se duerbe e Talhaceba intra, acompanhat per la blonda platina qu'ai vista totara dins la veitura. Anam pas rire, que tiran lei bregas. Dins sa man, lo maufatan ten, un calibre respectable, prolongat per un silenciós de quaranta centimetres, e a l'aire mai que furiós : va camfrar ! Començan per verificar lei liames, puèi Talhaceba se bota a parlar. Tre lei premiers mòts, compreni que siáu cuech : comptavi ben me faire passar per un raubaire de galinier, li contar que voliáu tot just lei cambriolar, que siáu un paure arabi sensa trabalh, que pòdi pas me n'empachar... e.ç.a, mai siáu estat traït per lei documents raubats.

D'alhors Talhaceba m'a reconeïssut, me laïssa pas lo temps de me remetre. Es un òme que saup çò que vòu. De qué vòu ? Tot simpletament saupre coma me siáu adobat per lo descobrir, coma s'es fach que me siegue ocupat d'aquel afaire. Dau temps que me parla e me menaça d'un fais de torturas que lei coneïssi pas, a despart de la gegena, calculi çò que vau respòndre. Fau pas que me manqui que senon, adieu bòtas, aquelei dos arlèris

son lests a m'escafar sensa faire d'alonguis. Amé lei parpelas, fau signe que vòli parlar : me levan lo badalhon. Es aquí que fau jogar fin, Celestin ! Urosament que contar de cracas, aquò es quasiment mon mestier, e una segonda natura ; me pagui pasmens lo lussi de mercandejar, fa totjorn mai seriós dins d'escasenças ansin. Li prometi de tot debanar, se, de son costat, m'explican çò que s'es passat, per de dire de comparar sa version a la mieuna, valent-a-dire, aquela qu'ai imaginada. Son tament secats per mon aplomb que me dison de òc. D'autra part, devon pas se sentir menaçats, e sabon ben que me mandaràn a Santa Repausòla tre que saupràn çò qu'ai destrucat dins mon enquista. M'arregi, podetz vos en dohtar, per faire lòng. Mon problema es de ganhar de temps, d'estre encara viu cinc minutas après e, camin fasant, d'assajar de trobar una solucion per arrestar la sentenci que liegi dins seis uelhs. (D'acòrdi, la frasa es pas de ieu, aquela nimai, mai dins de situacions ansin, çò melhor per s'exprimir es encara lei poncius, e lei mai vielhs, lei mai gauvits, son totjorn çò que se fa de mielhs). En rota m'arregi per que compregan qu'ai laissat de piadas d'en pertot que lo Comissari Crampon es prevengut, que la Polici risca de li tombar sus l'esquina d'un moment a l'autre... Sembla pas li tirar socit. A la fin de la promiera tiera de crimes, m'arresti. "Tot aquò es ben polit", me fa Talhaceba, "mai de pròvas, n'avetz ges".

"De pròvas ? Toteis aquelei dorsiers, totei leis indicis qu'avetz laissats e que finiràn per sortir bòrd que la Polícia que leis aviá pas cercat promier va se n'entrevar, ara... E lo mobile, l'eiretatge de Craquenbòsc ? Avetz totjorn agut un crime d'avança sus la polícia, mai ara, es plus lo cas, siatz estat tròp fisançós, la narra vos a perdut...". L'ai provocat exprèssi, pita au mosclau.

"Avetz pas ben comprés, joine," que me respònde," emai me demandi encara coma vos siatz adobat per devinar tot aquò. Coma auretz jamai l'escasença de repetir çò que vos vau dire, vos pòdi contar tot l'afaire, au mens partiretz en infern satisfach". Una frasa coma dins lei romans a la con qu'escrivi, au ponch que me demandi se la realitat, un còp de mai, e pas en trin de copiar la ficcion. E Talhaceba s'assetava davans ieu ; ten sa frema, que lo bada, per lo còle. Se diriam dins una emission de television. Comença son istòria. Es pas necite de precisar que lo còpi sovent, fau semblant de metre en dobte seis afirmacions, ò demandi d'entresenhas, de detalhs. Es tament fier de son òbra que s'avisa pas que cerqui soletament a ganhar quauquei minutas : se regala d'aguer un public (de coneisseire) per son cap-d'òbra. Fau dire, onestament, que l'i a de qué. Escotatz puslèu.

Tot a començat fa doàs annadas a pauc près. A Talhaceba a montat son agéncia e prepausat un servici originau de conseu per consultacion directa e Minitel un pauc de pertot dins la region. A Pinhòlas a capitat tot d'una, ajudat per sei relacions politicas, a se faire una clientela dins la borgesiá locala : tre que l'i a una mòda a la con, son lei beus promiers a pitar, per faire moderne. A agut, tre la debuta, l'ideia de s'apropriar l'eiretatge de Craquenbòsc. Pèr aquò, a fargat sus Tolon aquesta censada *Associacion Preséncia dau Patrimòni*, e s'es adobat per ganhar la confiança dau vièlh erudit. D'autra part, s'es avisat dei problemas de sei clients. La solucion la mai eficaça (pas la mai

morala ò la mai legala, segur !) passava a chasque còp per la desaparicion d'una persona qu'era una empacha majora. A donc montat una machinacion : a persuadit lei "clients" que riscavan ren, puèi, una fes que son estats embringats dins çò que li presentava coma un juec, a tot mes en brande. Es eu qu'a tuat la frema dau farmacian, per dubrir lo talh (un biais de parlar), e, per lo pagar d'aqueu servici, lo Farmacian a tuat Rostinhon (çò que portava ajuda a Weissmuller). Weissmuller, eu, a tuat Gandòlfi (e la paura Vanessà) per faire plaser a l'esposa de Gandòlfi que se voliá venjar. Aicesta a fa rabinar la barona Lestorbit (de la Còsta Plena) que seis enfants volián se'n desbarrassar. Lo fiu Lestorbit a son torn a liquidat Steve Lopez (per agradar a son fraire Bruce que lo podiá plus sentir), e Bruce s'es encargat de Craquenbòsc, per l'interès de... Francés Talhaceba, aquí present. Geniau, non ?

Descobrir de mobiles, dins aquelei condicions, serviá de ren qu'a complicar lo pretzfach deis enquistaires. Lei suspects avián jamai ren fach, avián totjorn d'alibis en beton estent que lei muertres se realizavan per procuracion. Es ben una causa ansin que me l'eri engimbrada dins la comprenela. Çò que me fa badar, pasmens, es la perfeccion de la realizacion, sa precision cirorgicala, coma dison en Iraq. "Lo Minitel, mon garri, lo Minitel", qu'aquò laissa ges de traças. Es eu que m'a servit a menar tot aquel afaire, a tot bailejar de lònca, a distància, sensa li metre lei mans". Pòdi pas m'empachar de l'interrompre, subretot que, dins un ulhauç, vèni de me sovenir de quauqua ren que me tafurava despuèi la debuta. "Lei mans, leis avetz trempadas dins lo sang, quand l'avetz sagatada e copada en morceus, la Besuqueta. Emai, ara que li pensi, siáu quasi segur qu'es vos qu'ai crosat en gara de Tolon, quora me'n retornavi de París : tirassaviatz una malassa ! "Es ben aquò, leis oras s'endevenon. Talhaceba es tot encantat d'aquela coïncidència : "eriam fach per se rescontrar", galeja.

Sa frema, ela, comença de se despacientar. Se leva e ditz que va querre quauqua ren per beure. "N'ai plus per longtemps", contunha l'autre branda-biaça, "me resta plus qu'a li contar lo mai chanut". Lo mai chanut, per cu se pren ? Fa un moment qu'ai comprés, e francament, pas necite d'estre Agagà Christie per n'escriure de romans ansin. A la fin, tant de cròia me garça la pinha. "Va sabi, vai, çò qu'avetz pastrolhat : un minòt de cinc ans va devinariá. Avetz capitat perque siatz tombat sus una vila que lei gents an un céser dins la troncha, vaquí : vos siatz adobat per faire creire ai criminaus que demoravan de la promiera tiera que se trobavan menaçats, que li aviá un testimòni de son crime, quauqua ren ansin, e se son levats dau mitan leis uns leis autrei, parai ?" . "Tot just, era pas lo mai simple ? Weissmuller a escagassat Bruce Lopez, Dòna Gandòlfi es estada estranglada per lo fiu Lestorbit. Aqueu, amé sa frema, son mòrts empoisonats per Besuquet. Mai lo còp de mestre es que Besuquet e Weissmuller se son eliminats l'un l'autre en traficant sei fusius, quora la partida de caça : l'ideia era mieuna, se merita pas un brevet ?". Ieu, qué voletz, siáu lest a li donar rason pron que contunhe, estent que m'avisi que n'es arribat a la fin de sa cronica, ne siáu a me demandar coma me despatolhar per lo faire charrar quora m'avisi que la pòrta s'entreduerbe, d'aise-d'aise, chin-cherin...

Talhaceba vèi ren, que vira l'esquina. Reteni mon alen. Una siloeta se descopa. Me sembla qu'ai una allucinacion, es pas Sherlock Holmes, es pas Nick Carter, es pas Hercule Poirot, Lemmy Caution nimai, Marlow ? Avetz perdut. Hammet, Himes, Spillane ? Rambò ? Zorrò ? Voletz rire ! Es Crampon, l'indispensable, lo brave Comissari Crampon que s'avança en silenci darrièr Talhaceba. Es a lo tocar. Lo monstre a degut sentir quauqua ren mai, au moment que se revira, lei mandòtas li ensarran lei ponhets. Una man rufa e imperativa li desraba lo pistolet. Es finit. A pas agut lo temps de realizar que la peça es plena de policiers que se l'embarcan, dau temps que dos autres me desempaquetan. Sabi pas perqué, mai ai l'impression que vau virar de l'uelh. Vau pas faire mon numerò, ara, es pas lo moment ? Li fa ren, m'estavanissi, sensa vergonha. Me sembla que la votz de Crampon assaja d'aténher mon ausidor, mai tament luencha que li arriba pas. Alòrs, e ben, laissi tombar : e vai cercar Molinari.

Epilògui.

A ieu, m'an prepausat d'escriure un scenariò per un filme amé Lelouch coma Director. Ai refusat.

E Ariana ?

E puèi Bostifar m'a telefonat de París : vòu me veire lèu-lèu, (ten ?) per lo roman que li aviáu fisat : m'a dich qu'era interessat, aviá paur que l'aguèsse balhat a legir a un autre editor. Lo libre ? Se sonarà, en principi, "*My name is degun*": es en gròssa part autòbiografic, segur, un pauc destroy, e risca de prendre la troncha a mai d'un, mai me'n garci, siáu lest a assumar, ara.

E Ariana ?

D'alhors monti a París per lo veire, lo Bostifar, e pas question que me mene en bateu, coma d'autrei fes l'a agut fach. D'alhors, Ariana es amé ieu, estent que tomba que son lei vacanças : siáu segur de pas me laissat faire. Sortem donc de la vila per ganhar l'autòrota, entre lei còlas. Sabi pas per que mai m'arresti sus la riba. Davalam totei dos. Ariana s'acocona entre mei braç. Lo bonur ? Que nani, la felicitat, bravei gents, ò la

beatituda, bessai. Un pauc dabàs, Pinhòlas duerme encara, enfonsada dins la nebla, e sembla sonjar coma una Princesa de cònte. E puèi, ai tot d'una l'impression que lo paísatge bolega. Òu, lo bonur rende malaut, ara ? Mai non, es pas una ravacion, es la realitat. La vila sembla d'aver agantat lo tremolum. Diriatz qu'a lo dançum : se gangassa, de mai en mai lèu. Ariana e ieu badam, enfachinats. Es pas possible : la vila tota es a se solevar, ara, exactament coma una fusada, lentament, e comença a montar. Es un pauc coma una planta que la derrabariatz lentament de son pòt, mai la man se vei pas. E monta encara, fin qu'a se trobar a nòstre niveau. Vesem clarament lei edificis, la Comuna amé lo ravit dedins, la Gleisa, lo Liceu, lo Palais de Justícia, e lei bars, e leis ostaus, e leis estatjants que se son avisats de ren, coma de costuma. Ara, es au mens a cent metres au-dessús de nòstrei testas : l'agacham per dessota : cròtas, egots, cagadors, fius electric, tudeus que pendolejan, e l'ascension s'abriva, s'abriva. Es tota pichona, ara Pinhòlas, sembla esitar un moment, dins lo blu, coma un tavan merdassier gigant, puèi, finala, pren la direccion de l'ubac.

La mema que nautre ! Faudriá estre encatanats, trobatz pas, per la retrobar, en arribant ? Tornam montar dins la veitura e partem. La testa d'Ariana es apielada sus mon espatla, dins lo retrovisor, me sembla destriar encara lo traucàs abandonat per la vila, e dejà en trin de se tapar.

FIN FINALA

Tèste integrau

Còpi interdicho

Reserva pèr aquéli qu'an la licènci d'utilisacioun

C.I.E.L. d'Oc

Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc

Sèti souciau:

3, plaço Joffre - 13130 Berro.

Tóuti dre reserva - Tous droits réservés - All right reserved.

© **Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc - 1998**

© Adoubamen dóu tèste: CIEL d'Oc

de la meso en pajo e de la maqueto pèr Tricìo Dupuy

en sa qualita de mèmbe dóu Counsèu d'Amenistracioun dóu CIEL d'Oc.